

Največji slovenski dnevnik
v Združenih državah
Velja za vse leto - \$6.00
Za pol leta - \$3.00
Za New York celo leto - \$7.00
Za inozemstvo celo leto - \$7.00

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The largest Slovenian Daily in
the United States.
Issued every day except Sundays
and legal Holidays.
75,000 Readers.

TELEFON: CHELSEA 3878

Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3, 1879

TELEFON: CHELSEA 3878

NO. 291. — ŠTEV. 291.

NEW YORK, THURSDAY, DECEMBER 12, 1929. — ČETRTAK, 12. DECEMBRA 1929.

VOLUME XXXVII. — LETNIK XXXVII.

ZOPETNI UPOR V AUBURN DRŽAVNI KAZNILNICI

PET KAZNENCEV, NADPAZNIK IN TRIJE PAZNIKI SO MRTVI; WARDENU JE SLABA PREDLA

Tisoč sedemsto kaznencev se je ves dan upiralo paznikom in miličarjem. — Kaznenci so se polastili osemdesetih paznikov in wardena. — To je bil že drugi upor v teku petih mesecev. — Kolovodja med mrtvimi.

ABURN, N. Y., 11. decembra. — V tukajšnji državni kaznilnici se je završil v petih mesecih že drugi spor.

1700 kaznencev se je ves dan upiralo paznikom in državnim miličarjem. Proti večeru so se pa morali udati, kajti miličarji so se posluževali aeroplanov in plinskih bomb.

Usmrčenih je bilo pet kaznencev. Med mrtvimi je tudi nadpaznik George A. Durnford, ki je baje s kaznenci strašno slabo ravnal. Tudi trije pazniki so mrtvi.

Kaznenci so se polastili osemdesetih paznikov in wardena Edgara Jenningsa, jim odvzeli orožje, jih zaprli v celice ter jih dobro zastražili.

Ob petih popolne je izjavil nadomestujoči governer Herbert H. Lehman, da so miličarji napravili mir.

Kolovodja vstaje je bil James Sullivan. Njegovo truplo so našli na dvorišču.

Uporniki so porezali vse brzojavne in telefonske žice, toda klic za pomoč je bil k sreči že prej oddan.

Ko so miličarji naperili strojne puške proti kaznilnici in je bilo izdano povelje, da je treba streljati brez pardona, so se kaznenci udali.

Pozneje so našle oblasti v nekem skrivališču veliko zalogo železnih in svinčenih cevi in nožev.

Ko je bila vstaja na višku, so imeli kaznenci na razpolago najmanj sto revolverjev, katere so odvezli stražnikom.

Glede razmer v kaznilnici bo uvedena natančna preiskava.

ŽELEZNIŠKA NESREČA V BELGIJI

Velika železniška nesreča se je pripetila v Belgiji, ko je bil uničen delavski vlak.

BRUSELJ, Belgija, 11. decembra. — Ena najhujših nesreč v Belgiji v zadnjih treh letih, se je pripetila v bližini Namurja včeraj, ko je neki vlak skočil iz tira. Ubilo se je devet oseb, poškodovano pa osem in šestdeset.

Vozovi so se pričeli takoj gromati na kup lesa in železa in obupne krike ranjenih je bilo slišati na velike razdalje. Vse žrtve so Belgijci in štirinajst njih je bilo tako poškodovanih, da so jih morali prevesti v vojaško bolnico, kjer umirajo.

Kralj Albert je takoj odšel na poročilo nesreče ter je sprejel poročila železniških uradnikov glede vzroka nesreče, ki se je pripetila ob vходу na Namur postajo. Pozneje je tudi obiskal ranjene v bolnici.

Vlak je ravno zapustil Bruselj ter vozil vlak preko precej strmega klanca. Vlak je vsled tega zavozil z največjo naglico proti Namur postaji, kjer se je pripetila nesreča ter so se vozovi nagromadili drug na drugega.

ZASTRUPLJENJE Z RADIJEM

Nova žrtev radija se nahaja v newyorški bolnici. — Ženska bo tožila za odškodnino.

ORANGE, N. J., 11. decembra. — Kmalu potem, ko so pokopali Mrs. Quito McDonald, eno petih žrtev radijskega zastrupljenja, se je izvedelo za nadaljni slučaj, katerega bo v kratkem objavila bolnica za kožne bolezni na istočni 19. cesti v New Yorku.

Bolnica je Mrs. Arthur Hihery iz Kinsley, West Orange, ki bo preiskana z njenimi otroci vred, ki so sumljeni, da se jih je lotila ista bolezen.

Mrs. Frances Hoare, ki je izjavila pred dvema tedni, da je istotako zbolela s svojimi otroci vred na isti bolezni, je objavila danes, da bo vložila tožbo proti United States Radium Co. za \$25,000. To vso to namreč zahtevale žrtve, ki pa so sprejele uravnavo \$10,000 v gotovini, letnih \$600 in plačanje vseh zdravniških stroškov.

ADVERTISE
in "GLAS NARODA"

STAVKA V ILLINOISU SE ŠIRI

Nova unija je dosedaj obdržala kontrolo. 500 stavkarjev je odšlo v Springfield, da nabirajo nove člane.

TAYLORVILLE, Ill., 1. dec. — National Miners unija je obdržala v Taylorville okraju svojo kontrolo danes zvečer ter se bo najbrž razširila premogarska stavka na vso državo in mogoče na celo deželo.

Zadnji štirje oddelki v tem polju, namreč oni iz Tokey Mine št. 8 so prestopili včeraj zvečer k National Miners uniji. Takoj nato je odšla karavana kakih sto avtomobilov, kojih vsaki je nosil štiri do pet premogarjev, proti Springfieldu. Šerif Dunbar iz Christian okraja je rekel, da bodo nabirali ti premogarji nove člane v Springfieldu. Šerif Dunbar iz Christian okraja je rekel, da bodo nabirali ti premogarji nove člane v Springfieldu. Šerif Dunbar iz Christian okraja je rekel, da bodo nabirali ti premogarji nove člane v Springfieldu.

National Miners unija je nova organizacija, ki se je razvila iz strankarskega boja v notranjosti United Mine Workers organizacije. 3000 premogarjev stavka v Taylorville okraju. Andy Kelrs, predsednik krajevne unije United Mine Workers v Kinkaid, je bil vržen iz dvorane od moških in žensk, ki so hoteli prisesti na novo zastavo. Nekako sedemsto stavkarjev drži še vedno z United Mine Workers, a nečisto delati, čeprav so jih zastražili narodni miličarji.

Zahteve delavcev so že znane.

147 ŽRTEV PROHIBICIJE

EVANSTON, Ill., 11. decembra. Glasilo National Womens Christian Temperance Union, je objavilo poročilo prohibicijske komisarija Dorana, iz katerega je razvidno, da so prohibicijski agentje izza uveljavljenja prohibicije usmrtili 147 oseb. V istem času je bilo usmrčenih 57 agentov.

TEŽKA KAZEN ZA KOMUNISTE

ST. CLAIRSVILLE, O., 10. dec. — Dva komunisti, ki sta bila dne 20. novembra spoznana krivim kriminalnega sindikalizma, sta bila obsojena na pet let ječe. To sta Tom Johnson iz Clevelanda in Charles Gwynn iz Lansinga.

NAVIGACIJA PO JEZERIH USTAVLJENA

TORONTO, Canada, 11. decembra. — Dva dni pred oficijelnim zaključanjem sezona, so danes ustavili ves promet na jezerih vsled silnih viharjev.

VELIKA ZLATA POLJA V SIBIRIJI

LONDON, Anglija, 11. decembra. Tukajšnji "Daily Mail" je dobil iz Moskve poročilo, da se je posrečilo ekspedicijski profesorja Obruzeva odkriti velika zlata polja med rekama Indgarka in Kolina v Jakutski okraju. Ozemlje, v katerem se nahajajo zlato, je dolgo 450 milj in 350 milj široko.

ORTIZ RUBIO V NEW YORKU

Semkaj je došel novoizvoljeni predsednik mehiške republike, da počaka bivšega predsednika Callesa.

V New Yorku je došel iz Hot Springs, Arkansas, Pascual Ortiz Rubio novoizvoljeni mehiški predsednik z ženo in tremi otroci in večjim spremstvom da se posvetuje s prejšnjim mehiškim predsednikom, Plutarcom Elias Callesom, poslanikom Morrow, Thomas Lamontom in drugimi. Calles bo došel še danes iz Evrope.

V hotelu Ambassador, kjer stanuje kot gost mesta za štiri dni, je izjavil Mr. Ortiz Rubio, da ima njegovo sedanjo obisk dvojen namen. V prvi vrsti hoče utrditi prijateljstvo med Združenimi državami in Mehiko potom osebnih stikov in drugič hoče dobiti počitek po napornem delu vodstva kampanje. Čeprav namerava obiskati tudi Lamonta ter druge bankirje, ki imajo v rokah mehiško posojilo, je Ortiz vendar prepričan, da ne potrebuje Mehika ravno v sedanjem času nikake finančne pomoči. Neredi, ki so v preteklem času delali velike skrbi ameriškim trgovcem v Mehiki, se ne bodo v bodočnosti več ponovili.

Mehika je danes najbolj mirljubna dežela na svetu, — je rekel predsednik. — Šel sem sam, nezavarovan, včasih na konju skozi osamljene vasi tekom predsedniške kampanje in nikdar nisem bil v resnični nevarnosti.

Ortiz Rubio je zelo zmanjševal važnost aktivnosti Jose Vasconcelosa o katerem se glasi, da pripravljajo revolucijo v deželi.

PILSUDSKI RESNO ZBOLEL

BERLIN, Nemčija, 11. decembra. Iz zanesljivega vira se je izvedelo, da je poljski diktator maršal Pilsudski nevarno zbolel. Vsled njegove bolezni tudi ni bil sestavljen nov kabinet, ki naj bi nadomestil kabinet Svitalskega.

POTRES NA ŠPANSKEM

LUGO Španija, 11. decembra. — Prebivalstvo tukajšnjega kraja je čutilo močan potres. Zapadno od vasi se je pojavila v zemlji 50 čevljev široka in 100 čevljev dolga razpoka.

RAZOČARANA MADARSKA.

"Reichspost" poroča iz Budimpešte, da je v tamošnjih političnih krogih nastalo meliko razočaranje zaradi zadržanja Velike Britanije in Francije v komisiji za vzhodne reparacije v Parizu. Tudi stališče Italije nasproti Madžarski je dokaj razočaralo budimpeštanske politične kroge, ki sedaj zatrjujejo, da je bilo italijansko prijateljstvo predvsem platoničnega značaja in da mu manjka praktične osnove. Zato se v Budimpešti govori o možnosti prioritizacije zunanje politike Madžarske.

Član parlamentarne odbora za zunanje zadeve dr. Vogya je priobčil v "Nemzeti Ujsaku" članek, ki zagovarja možnost nove politične orientacije ter politiko gospodarskega sodelovanja med Madžarsko in Avstrijo. Ta politika bi bila dokaj mogoča, ako se Avstrija iznebi svojih nacionalističnih elementov in če v njej zavladajo krščanski socialci. Madžarsko-avstrijsko zблиžanje je doslej ovalal pokret za "Anschluss", toda popuščanje Madžarske v trgovinski pogodbi z Avstrijo kaže le — to pot k zблиžanju z Madžarsko.

WM. CASTLE JE ZAČASNI POSŁANIK

Predsednik Hoover je imenoval pomožnega državnega tajnika začasnim poslanikom v Tokio.

WASHINGTON, D. C., 11. dec. — Predsednik Hoover je dovršil danes vse priprave za ameriško sodelovanje pri mornariški konferenci v Londonu, ko je objavil imenovanje William Castla mlajšega, pomožnega državnega tajnika, na poslaniško mesto na Japonskem.

Mr. Castle bo odplul proti Tokiju dne 31. novembra, vendar pa bo došel na svoje novo mesto en dan poprej, predno se bo konferenca pričela. Kakorhitro pa bo konferenca končana ter bo uredil svoje tamošnje zadeve, se bo zopet vrnil v državni department.

Pri objavi imenovanja je predsednik Hoover skrbno poudarjal dejstvo, da bo ostal v Tokio, le za čas londonske konference, ker namreč dobro pozna razmere, ki bodo prišle v pretres pri mornariški konferenci.

DE VALERA ZBIRA DENAR ZA PROPAGANDO

Ustanoviti hoče neodvisen strankarski organ v ameriškem slogu. Nadaljeval bo kampanjo za popolno prostost otoka.

Eamon de Valera, voditelj irske stranke za popolno neodvisnost, je došel v New York z ameriškim pernikom "Republican" ter rekel, da bo nadaljeval z nalogo, da zbere pol milijona dolarjev, da ustanovi prvi list na Irskem, ki bi bil dejanski nepristranski v svojih poročilih.

Jaz bom načeloval uredniški koloni ter podpiral svojo stranko in stvar resnične irske neodvisnosti, kajti vsak članek bo absolutno nepobarvan in brez predsodkov, — je rekel Mr. De Valera.

Absolutno sem se izročil tej politiki, čeprav vem, da je skrajno težko vzdržati nepristransko politiko glede novic. Pošteno pa sem verjelen, da bodo končno zmagale poštene in natančne novice. Tako na Irskem kot v Angliji so novice prepojene s strankarskim duhom. V tem oziru bom skušal slediti ameriškem vzgledu.

Zaenkrat ima naša stranka le osem glasov manj kot naši nasprotniki, a ni zastopana niti od enega lista. Svojo moč smo pokazali s tem, da smo se vzdržali kljub pomanjaku podpore časopisja.

Neprecenljiva je škoda, katero je storilo naš deželni pomanjkanje neodvisnega in konstruktivnega časopisja, — je rekel. — Obstojirski listi in dnevniki so lastnina par družin, ki zro povsem drugače na celokupni položaj kot narod v splošnem. Ljudje kupujejo te liste le radi tega, ker morajo, če hočejo dobiti novice. Posledica tega je, da so splošno razširjeni na Irskem angleški listi kot Daily Mail in Daly Express.

Naročite se na "Glas Naroda" — največji slovenski dnevnik v Združenih državah.

KONDOURIOTIS JE RESIGNIRAL

Predsednik grške republike, ki je vodil republiko tri leta, je resigniral radi visoke starosti.

ATENE, Grška, 11. decembra. — Včeraj je resigniral predsednik grške republike, admiral Kondouriotis, ki je nastopil vlado 4. decembra 1925.

Ministrski predsednik Venizelos je obiskal danes predsednika, a ga ni mogel pregovoriti, naj umakne svojo resignacijo. Predsednik je v nameri poudarjal, da ne more vršiti svojih dolžnosti radi napovedovane starosti in radi oslabljenega zdravja. Ministrski predsednik je pozneje sklical kabinetni svet ter povabil tudi strankarske voditelje, a konečno odgodil vso zadevo do sode.

Parlament se bo sestal v soboto, da izvoli novega predsednika. Sednati predsednik Zaimis bo prevzel dolžnosti predsednika, dokler ne bo izvoljen novi predsednik.

Kondouriotis, ki je star štiri in sedemdeset let, se je odlikoval v dolgi javni službi. Bil je zmagoviti poveljnik grškega brodomarstva v balkanski vojni in regent po smrti kralja Aleksandra ter tudi po odstopovanju kralja Jurija II. leta 1923.

Osebnostna rivalstva med politiki, armadnimi in mornariškimi poveljniki so delala tek vlade po vojni skrajno težavnim. Kralj Jurij II. bil prisiljen zapustiti Grško decembra leta 1923 in spomladi prihodnjega leta je bila ustanovljena republika. Admiral Kondouriotis je bil imenovan privzoričnim predsednikom republike dne 4. decembra 1925.

J. M. SAUSAGE ODSTOPI KOT KONZUL

SOUTHAMPTON, Anglija, 10. decembra. — Amer. konzul v Southamptonu, John M. Sausage, je stopil iz konzularne službe. Sledil mu je James B. Young. Mr. Young je bil poprej konzul v Benetkah v Italiji.

DENARNA NAKAZILA

Za Vaše ravnanje naznanjamo, da izvršujemo nakazila v dinarjih in lirah po sledečem ceniku:

v Jugoslavijo		v Italijo	
Din.	Lir	Din.	Lir
500	100	500	100
1,000	200	1,000	200
2,500	500	2,500	500
5,000	1,000	5,000	1,000
10,000	2,000	10,000	2,000

Stranke, ki nam naročajo isplačila v ameriških dolarjih, opozarjamo, da smo vsled sporazuma s našim vesam v starem kraju v stanu snizati pristojbino za taka isplačila od 3% na 2%.

Pristojbina znaša sedaj za izplačila do \$30. — 60c; za \$50 — \$1; za \$100 — \$2; za \$200 — \$4; za \$300 — \$6.

Za isplačila večjih zneskov kot goraj navedene, bodite v dinarjih, lirah ali dolarjih dovoljmo se boljše pogoje. Pri velikih nakazilih priporočamo, da se poprej s nam sporazumete glede našine nakazila.

IZPLAČILA PO POSTI SO REDNO IZVRŠENA V DVEN DO TREN TEDNIH
NUJNA NAKAZILA IZVRŠUJEMO PO CABLE LETTER NA
PRISTOJELNO 75c.

SAKSER STATE BANK
33 CORTLANDT STREET, NEW YORK, N. Y.
Telephone: Borelay 0380

"Glas Naroda"

Owned and Published by
SLOVENIC PUBLISHING COMPANY
(A Corporation)

Frank Sakser, President

Louis Benedik, Treasurer

Place of business of the corporation and addresses of above officers:
216 W. 18th Street, Borough of Manhattan, New York City, N. Y.

"GLAS NARODA"
(Voice of the People)

Issued Every Day Except Sundays and Holidays.

Za celo leto velja list za Ameriko	Za New York za celo leto	\$7.00
in Kanado	Za pol leta	\$3.50
Za pol leta	Za inozemstvo za celo leto	\$7.00
Za četrt leta	Za pol leta	\$3.50

Subscription Yearly \$6.00.

Advertisement on Agreement.

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izvenredno in praznikov.

Dopisi brez podpisa in osebnosti se ne priobčujejo. Denar naj se blagoviti pošilja po Money Order. Pri spremembi kraja naročnikov, prosimo, da se nam tudi prejšnje bivališče naznači, da hitreje najdemo naslovnik.

"GLAS NARODA", 216 W. 18th Street, New York, N. Y.
Telephone: Chelsea 3878

KITAJSKA

Združene države so poslale par bojnih ladij v kitajsko vodovje, da si sta že dve ameriški križarki zasidrani pred kantonskim pristaniščem.

Proti Kitajski plujejo tudi štiri angleške križarke, ne ozirajo se na to, da ima Anglija v kitajskem vodovju precej močno mornarico.

Vzgledu Združenih držav in Anglije bo sledila tudi Japonska.

Iz tega je razvidno, da se pripravljajo na Kitajskem velike stvari.

Poročila, prihajajoča iz Kantona, Šanghaja in Tokija, so svet na marsikaj pripravila.

Dasi so bila jako nejasna in netočna, so vendar razodevala, da so Kaj Šeku, kot voditelju nacionalistov, ure štete in da ga bo najbrž nadomestil kak drugi general.

Nadalje so javljala poročila, da prodirajo čete Čang Fak-Weya, ki je znan kot poveljnik radikalnih "železnih divizij", proti Kantonu.

Nekatere brzojavke celo namigujejo, da bo Čang Fak-Wej najbrž še danes dospel v Kanton ter ustanovil nekako delavsko vlado.

Pa tudi če bi se načelnik železnih divizij zavzel to najvažnejše mesto kitajskega Juga, bi bil uspeh le začasnega pomena.

Kajti proti Čanghovu in proti Hankovu prodirajo armade generalov Fenga in Yena, ki skušata dobiti nadvlado nad vso Kitajsko.

Zdaj se bore na Kitajskem tri sile za prvenstvo, nobena teh sil pa ni tako močna, da bi se mogla brez tuje pomoči polastiti kontrole nad Kitajsko.

In nadalje ni nobena teh treh sil dovolj močna, da bi pomirila Kitajsko ter omogočila tej ogromni republiki miren razvoj.

Če ne varajo znamenja, je danes Kitajska pred državljansko vojno, ki bo zahtevala še večje žrtve kot so jih dosedanje.

Pri teh kalkulacijah se pa ne sme prezreti važnega faktorja. To je kuomintang, kitajska narodna in ljudska stranka, ki je pod predsedstvom Čang Kaj-Šeka na vladi.

Vprašanje pa je, kako močna je, kako strnjena bo stopila v boj in če ji je sploh mogoče izvajati kak vpliv na bodoče razvoje.

V interesu Kitajske bi bilo, če bi se ljudska stranka ojačila in če bi se kitajski voditelji sporazumeli.

Na ta način bi bilo mogoče preprečiti državljansko vojno ter zadržati tuje sile izven Kitajske, ki preže najo kot roparske živali.

UBOJ V ZGORNJI VOLČINI.

Martinovanje je bilo to pot na Štajerskem zares krvavo. Iz vseh krajev poročajo o pobojih in o smrtnih žrtvah, pa tudi v mariborsko bolnico so prepeljali več težko ponesrečenih. Krvav pretep je bil te dni tudi v Zgornji Volčini v Slovenskih gorah. Tam so se pijani fantje stekli, a gostilničar jih je postavil pod kap. Zbral so se pred gostilno in začeli streljati v sobo, pa k sreči niso nikogar zadeli. Nato so se zatekli v vežna vrata in hoteli vdreti v gostilno. Gostilničar je v silobranu snel s stene puško in ustrelil med napadalce. Posledni Feliks Najdenik se je zgrudil mrtev na tla, drugi so pa pobegnili.

BREZPOSELNOST V AVSTRIJI.

Število brezposelnih v Avstriji, ki prejema podpora, je 172.000, to je 18.000 več nego prejšnji mesec. Brezposelnih je v Avstriji 4 odst. vsega prebivalstva, med tem ko jih je v Nemčiji samo 1,5 odst.

POPRAVEK.

V torkovi številki Glasa Naroda je bilo pomotoma poročano, da sodelujeta pri koncertu Ropasove, ki se vrši v nedeljo popoldne ob treh v Kočevskem Domu, Ridgewood, L. I., tudi pevski društvi "Danica" in "Domovina".

Poročevalec.

Dopisi.

Lemont, Ill.

Štev. 275 Glas Naroda me je zelo razveselilo in to ne toliko, ker piše moj nepozabni prijatelj g. J. R., da ga je moj dopis o zajčih zanimal, pač pa, da sem zvedel zanj, kajti o zadnjem nisem imel najmanjše slutnje, kje da prebiva.

Toraj, dragi mi, naj Ti služi to moje odprto pismo v naglici, dokler ne zvem Tvojega naslova in bodi medtem uverjen, da se Te čez stokrat spominjam dan za dnevom!

Kakor je nekaj papež Inocencij pisal pismo angleškemu kralju, da tako "gvisno" leži vse v njegovih prsih, se bom tudi jaz skušal izraziti, kaj da v mojih leži.

Evo ti citat pisma papeževga: "Kakor leži v skrinji zaveze božje poleg tabel zakonov šiba, tako leži v prsih papeževih strašna moč uničenja in sladka miloba milosti".

V mojih prsih pa ležijo sladki spomini onih veselih, mladostnih, nedolžnih in blagodejnih minulih časov, ko smo se zgrinjali tedaj še v tujini okrog svojih prijateljev kot stebrov slovenskega "Drevesa" in prinašali k njemu to, kar prinese čisti in plodni spomladanski cvet svojemu srcu, da zamore roditi ob določenem svojem času — prijeten in okusen sad. Za to "Drevo" poznavam tudi Tebe, dragi mi prijatelj!

Toda, žalibog, danes ne najdem več tem podobnih dreves. Danes, kateri smo se ostali od tedanje družbe, smo samo še — "disjecta membra", — scattered limbs or remains.

Tuga ob spominu sama na izgojenih prisojstvalcev našega kvareta, ki sta bila moj brat Janko in prijatelj Karl Vrenšak, je velika. Danes se mi pa kar lasje ježe in prsa se stisnejo skupaj, tako da bi bilo trenutno težko zadeti oni vrhni "C", kateri se nahaja, če se ne motim, sem pa tam v naših pesmih.

Vendar pa petja še nisem popolnoma odložil. Včasih se pa vendarle ukradem od doma in grem na kratek obisk k sosedu, mojemu prijatelju, ker njegova sedemnajstletna hčerka prav lepo, rada in spretno zaigra. Tedaj si pa že lahko misliš, da mi pride prva ona na misel, kateri se tudi svecenik upira ne more in ker prav zaprav izhaja od svecenika — "Da, čisto kot nebo...", vendar klica jo — "Nikar, nikar se me ne boj..."

Bolj v srce segajoče pesmi menda Slovenci nimamo razven one — "Morje Adrijsko".

Naj še omenim, da mi je dr. S. iz Maywood-a že pred leti zelo laskavo pismo pisal in me vabil, naj v službo v laboratorij, pa bilo je že prepozno.

Res je tam zelo lep kraj, a se lepši je tu, kjer bivam sedaj.

Kako rad bi ti pokazal svoj krásni "Elysium", katerega sem si sam uredil, po svojem okusu in nasadil z različnimi sadeži ter cvetkami, tako, da se mi zdi, da je danes v resnici on pristi — "the Greek Paradise; a place of perfect happiness".

Prihodno spomlad pa nameravam zgraditi še postajo za mineralno vodo, kar imam studenec 150 čevljev globok in vsebuje 30 različnih mineralov, ki so zelo močni

in bogati. Prav rad bi ti vse na tančno opisal, pa bi mi preveč časa vzelo in bojim se, da bi gospod urednik ne bil preveč prijazen moji preobširni "čekarji", dasi mu moram dati priznanje, da je mož, ki je vse časti vreden, kadar se gre za blagor ljudstva oziroma — naroda in da ni tak, kot so oznanjevalci "sreče", katere ne morejo najti brez neumnežev. Ni takšen, kot so nedovršeni eklesiastiki, kateri ne najdejo "nebeskih vrat" brez "grešnikov".

Voda vsebuje namreč alkale, žveplo, železo, apno, magnozij, magnezia, magnezni sulfat in karbonat, sodium, siliko itd., itd. Voda je preiskana (analyzed) od države in je zdravilna, tako, da se jo smelo prištevati k pravemu — "medical ingredients". Moja žena je imela neko bolezen na obrazu oziroma očesu več kot 15 let in noben zdravnik ji ni mogel dati zdravil, da ji ji pomagala, jaz pa sem ji svetoval vodo, s katero se izmiva že kakega pol leta in bolezen je skoraj že popolnoma izginila.

To vsak lahko potrdi, kdor jo pozna.

Jaz sem bil takisto vedno bolan ne želodcu, preden sem vodo zasledil. Zdravniki so me vedno pehali sem pa tam, tako, da sem se počutil pravega "vagranta". Danes se čutim popolnoma zdravega.

Zatoraj, dragi mi, opomni bi te rad samo še na to-le, da pozabiš pri meni in pri sebi, da bi šla še tako hitro v "nirvano", v večna lovišča. Jaz le mislim, da se bova še videla in še zapela, ter da se niti tista zverjad še rodila ni, katero bova midva streljala, izvemši, če naju bodo poslali na Galipolis otok, kjer velike želve doživijo pet do šest sto let. Ampak ne misli sedaj, da zato, ker sem se tako izrazil, na nameravam ali celo želim postati ena od teh dolgo živčih galipoliških želv.

Sedaj pa že moram nehati in poslati "pismo" na pristojno mesto, kajti če se zakasni, potem se ne bova zedinila za veselo božično pesmico, katere prekrasna harmonija že skoraj zveni na uho — "Glej čudno se nebo svetli, kaj nek' to mora biti...?"

Medtem, ko ti izrekam svojo hvalo za Tvoj pozdrav, Te obenem tudi jaz prisrčno pozdravljam in želim vesel Božič in srečno Novo leto!

F. Pleško,
slov. farmar.

Je bil nervozen ter je imel oslabele ledvice in revno zdravje.

To poročilo od Mr. Eugene Williams, Fayetteville, N. C., naj bi prepričalo vsakega boječnega čitatelja o uspešnosti Nuga-Tone. On pravi: "Predno sem začel jemati Nuga-Tone sem bil nervozen in slabega zdravja; imel sem oslabele ledvice in jetra. Ko sem pa začel uživati Nuga-Tone, sem že po 20 dnevni uporabi opazil veliko izboljšanje, in sedaj sem zdrav in močan, ter se počutim za deset let mlajši."

Nuga-Tone je čudovito pomagalo že več kot milijon ljudem, ki so izboljšali zdravje in moč, in ako ste bolehi in slabi, tedaj poskusite to zdravilo. Pomaga proti slabemu teku, neprevrnosti in zaprtosti, nerodu ledvic in mehurja, glavobolu, aritmijski težavi ter spanja. In neravnosti. Nuga-Tone lahko dobite v trgovinah z zdravili. Ako ga vaš trgovec nima v zalogi, mu recite, naj vam ga naroči od zalagatelja z zdravili.

—Adv.

Iz Jugoslavije.

Svinja odgriznila otroku obe roki.

V Obrovcu pri Siju v Dalmaciji je žena posestnika Babića pred hišo prala perilo. Svoji hčerki Milici je naročila, naj pazi na 3-mesečno dete. Deklica je pa pustila otroka samega. Nena doma je v sobo prišla svinja, ki se je lotila otroka. Odgriznila mu je obe roki.

Ogromna tatvina v Zagrebu.

Veletrgovina L. Grivičić je eno največjih zagrebskih trgovskih podjetij s svilo in raznim manufakturnim blagom. V trgovini so že pred dobrim letom opazili, da izginja na zagoneten način razna roba, vendar tatu niso mogli doživeti. Končno je Grivičić tatvino prijavil policiji, ki je pričela uslužbenca nadzorovati. Detektivki so ugotovili, da krađe blago poslovedca Ante Rukavina, ki je bil sam določen za kontroliranje uslužbenec, predvsem pa delavcev. Policija ga je zaprla. Toda tatvine kljub temu niso ponehale. Iz trgovine in skladišča je izginjala dan za dnevom različna roba in policija se je kmalu prepričala, da ima opravka še z drugimi rafiniranimi tatovi, ki pa so kradli na svojo pest Čepčev se je kradlo že več mesecev, se je detektivcem šele sedaj posrečilo priti lopovom na sled. Te dni so namreč prijeli Franka Bzika, ki je prodajal najfinejšo svilo za bagatelo. Svilo je kupila nekda dama po 20 dinarjev meter, čeprav je bila vredna najmanj 20-krat toliko. Dama je izdala prodajalca in tako je prišel policiji v roke Bzik.

Velike povelje.

V Bosanski industrijski banki so prišli na sled velikim poveljem. Ki jih je izvršil uradnik Prnjatovič. Pri sklonitvi so ugotovili 700 tisoč din. primanjkljaja, vedno pa še prihajajo nove stvari na dan. Dosedaj so ugotovili, da je mož poveljev 900.000 Din. Prnjatovič je pobegnil, vendar je izdala policija za njim tirnico.

Strasen umor pri Banjaluki pojasnjen.

Nedavno so našli blizu Banjaluke umorjeno seljakinjo Samo Ninkovičev. Morilec je žrtev udaril s topim predmetom po glavi, nato pa je je z nočem zabodel. Na kraju zločina so orožniki našli žepni robec katerega je morilec v borbi z žrtvico izgubil. To je bilo zanj usodno. Orožniki so domnevali, da je Savo najbrž umoril seljak Kosta Lazić iz istega sela, ki je na zelo slabem glasu. Šli so k njegovi materi in jo vprašali, če je to sinov robec. Nič hudega slutnje je mati to potrdila. Morilca, ki je po zločinu pobegnil in se nekaj časa skrival, nazadnje pa delal na žagi v Podgrecu, so te dni orožniki aretirali. Ko so zvedeli, kdo je morilec, bi ga kmalu linčali in le s težavo so ga orožniki rešili. Umor je bil roparskega značaja. Lazić je vedel, da je šla Ninkovičeva žena po invalidnino za njo, ki se je bil nedavno na žagi težko ponesrečil in je prejemal podporo od okrožnega urada v Banjaluki. Ko se je žena z denarjem vračala, se ji je Lazić pridružil in jo spremljal. Na samotnem kraju pa je spremljevalko napadel, ubil in jo oropal. Morilca so izročili sodišču.

Zahrbtni umor v Kaču.

V Kaču, v Banatu je nedavno brez sledu izginil posestnik Lazar Pajić. Te dni pa so bili orožniki obveščeni, da so iz stranskega rokava Dunava potegnili truplo utopljenca, ki je identičen s pogreanim Pajićem. Pri obdukciji trupla so zdravniki ugotovili sledove davljenja na vratu in praske na obrazu, kar priča, da je bil Pajić umorjen. Zato so aretirali njegovo ženo Tino, brata Toma in oba sinova pokojnega Toma in Mladena. Vsa rodbina je namreč osumljena umora.

DOMACA ZDRAVILA

V zalogi imam jedline dišave, Knapovo ječmenovo kavo in importirana domaća zdravila, katere priporoča mgr. Knapj v knjigi

DOMAČI ZDRAVNIK

Pišite po brezplačni cenik, v katerem je nakratko popisana vsaka rastlina za kaj se rabl.

V ceniku boste našli še mnogo drugih koristnih stvari.

MATH. PEZDIR

Box 772, City Hall Sta. New York, N. Y.

Smrtna nesreča v Zagrebu.

20. novembra se je v Zagrebu pripetila težka nesreča, katere žrtev je postala 40-letna delavka Josipa Munoković. V Vlaški ulici je bil povozil tovorni avtomobil. Težko poškodovano so prepeljali v bolnico, kjer je pa podlegla poškodbam. Avtomobil ji je zlomil hrbtenico.

Ugriznjena noga.

Začelo se je v Gmuendnu na Avstrijskem. Emil R. se je šetal s svojim šestletnim sinčkom skozi tiho ulico. Mimo je prikoracal ovčarski pes, ki je bil videti najkrotkeje vrste. Hipoma je mali zavpil in se prijel za nogo. Tedaj je pridrvel po ulici majhen avto in se ustavil. Izstopil je gospod, ki se je predstavil kot zdravnik, in velel, da hoče dekcu zastopati preiskati ugriznjeno nogo. Ugotovil je rano, jo desinficiral in obvezal, nato je izjavil, da je pripravljen nastopiti kot priča, če bi hotel dekčev oče tožiti lastnika pa za odškodnino. Lastnik je bil ves iz sebe. Se nikoli mu ni bil zvesti sultan nakadil podobne in razume se, da ga ni bila nobena volja imeti opravke s sodnijo. Dal je očetu 100 šillingov, samo da je odstopil od tožbe.

Dva dni pozneje se je zgodilo nekaj podobnega v sosednem kraju. Emil R. se je šetal s sinčkom po cesti, sinčkova noga ni bila obvezana, iz česar bi sledilo, da mu ti isti ugriz ni prizadel toliko škode, kolikor bi je moral biti, če bi jo primerjali z njegovim vršcem. In spet je prišel mimo pes v družbi svojega gospodarja. Hipoma silen krič, otrok se prime za nogo, po cesti pridri majhen avto, iz njega izstopi človek, ki se predstavi za zdravnika itd. itd. — ista storija se je ponovila v naslednjih dneh v raznih krajih še trikrat in vsakokrat je vrgla dekčevemu očetu po 100 šillingov prostovoljne odškodnine. Če v tretje ne, v šesti, da je bil lastnik šestega popadljivega psa slučajno sam zdravnik in čeprav je bil njegov nezgodni kolega iz malega avta izrekel mnenje, da gre za težko rano, kar bi bil pripravljen potrditi tudi pred sodniki, se je hotel (lastnik namreč) sam prepričati, kako je s tem. In je bil zelo presenečen, ko je ugotovil, da dekčova noga ni kazala najmanjših ranic. Stvar se bo zaključila sedaj pred sodnijo, kjer bo imel prebrisan Emil priliko pokazati, kako je naučil nedolžnega otroka takšnih komedij, in skrivnostno "zdravnik" iz malega avta natančno popisati, kje se je naučil videti rane tam, kjer jih ni.

POZDRAV!

Pred odhodom v stari kraj s parnikom "Vulcania", izreklam pozdrave rojakom širom Amerike, in obenem se zahvaljujem trdki Sakser State Bank za njeno uljudnost in potrebo ter jo najtopleje priporočam rojakom širom Amerike. Kateri ste namenjeni potovati v stari kraj, se poslužite te zanesljive trdke, ker je v resnici hvalevredna.

Nadalje izreklam pozdrave vsem Slovincem v Barbertonu in okolici, posebno pa Joseph Ujčić, mojemu vaščanu in njegovi družini in John Ujčić, in njegovi soprog: najlepše pozdrave izreklam John Stopar in njegovi soprog ter otrokom. Vsem skupaj voščim veselo božične praznike in srečno Novo leto ter želim veselo svidenje ob mojem povratku iz starega kraja.

S pozdravom

Anton Čekada.

POZOR!

BLAZNIKOVIH PRATIK

zaenkrat nimamo več v zalogi. Kakorhitro dobimo nadaljno pošiljatev Pratik iz Ljubljane, bomo objavili v listu.

KNJIGARNA

"GLAS NARODA"

NEW YORK, N. Y.

216 West 18th Street.

Peter Zgaga

O KRITIKAH IN VABILIH.

Težko mi je pisati kritike, še težje je pa sestavljati vabila za to ali ono prireditve.

Imamo pa med ameriški Slovenci mojstre za vsako stvar, in tudi za te stvari jih imamo.

Pravilno in dosledno izražanje je poglavito. To znajo nekateri, da se kar kadi.

Posebno umetniki, ki prihajajo iz starega kraja, so deležni v tem pogledu velike časti in pozornosti.

Dosti takih vabil sem že videl in sem prišel do zaključka, da mora biti vabilo izrazito, da je v vabilu izkazana umetniku primerna čast, da je primerno potrpano na splošno slovensko zavednost in — kar je glavno, — da je konec dober.

V koncu mora biti vse izraženo, konec mora biti kvintesenca vsega.

Ko je potovala operna pevka ga. L. po Ameriki, so nekateri trdili, da potuje in poje iz gole ljubezni do umetnosti, drugi so pa zopet zatrjevali, da zaradi kosmatega morganca, ki ga ima na svoji vili v Ljubljani.

Jaz ne vem, kaj bi rekel, ker nisem imel časti slišati njene umetnosti, še manj pa brskati po njenih morgičih, ker imam že svojih čez glavo.

Izza cnih dni pa hranim dragocen spomin namreč vabilo za umetnost navdušenega rojaka.

Ne vem, če je bilo vabilo kdaj objavljeno ali ne.

Bilo je v uredniškem košu, in rečem vam, prijatelji, v uredniškem košu je včas v enem samem dnevu več zanimivosti kot pa vsa teden v vsem slovenskem časopisu v Ameriki, — kadar je slaba letina, seveda.

Vabilo se torej takole glasi, oziroma dotičnik je takole klical in vabil:

— Kot je bilo že poročano, se bo vršil pri nas koncert ene največjih slovenskih umetnic, ge. L. Začetek ob osmi uri zvečer. Vstopnice za osebo 75 centov, otroci pod 15. letom plačajo na balkonu 25c. Vabljeni ste rojaki širom okolice, da potite nas ta večer, da boste čuli lepe pesmi, ki jih poje le umetnica. Njen prvi nastop v Clevelandu je bil vse pohvale vreden. Naša umetnica je prinesla pesmi v tujino, da jih podari nam kot spomin na slovenske kraje, kjer nam je tekla zibelka. Ga. L. je hčerka slovenskega naroda, ki ni eden velikih, pač pa je mali in vedno bil zatiran, vendar pa je ta narod dal lepo številu umetnikov in umetnic, ki so šli po svetu ter predstavili lepoto slovanstva, nekateri s svojimi deli, drugi pa s svojimi pesmami; ki so pa vsi želi pohvalo. Ena najbolj popularnih umetnic je pa ga. L., ona zna pokladati pesem bolj kot katera druga slovenska operna pevka. Ona je prinesla pesem v Ameriko, da jo pokaže tudi tako, kot jo je pokazala po evropskih mestih.

— Najbolj trdi Italijani, nekdanji močnejši Nemci, vsi ti so ji dali priznanje. Tudi mi, ameriški Slovinci, pomagamo ji po svoji moči do največjega uspeha. Pozabimo tiste naše boje in naša nasprotstva, ker to je le v korist naši umetnici.

— Amerikanci, tisti, ki se štejejo kot najbolj moderen narod naše dobe, bodo posetili ta koncert, zato tudi vi ne ostanite doma. Po končanem programu bomo pa malo poskočili na pravo slovensko muziko. Kegljisce in klobase bodo na razpolago in če boste pridni, tudi kaj trdega za — požret.

Tako se torej glasi to kulturno-narodno vabilo, v katerem so mreže razpete in limanice nastavljene na vse kraje in plati.

Konec je poglavitno, od konca je vse odvisno.

*

Gospodična, ki priredi v nedeljo popoldne v Kočevskem domu v Ridgewodu koncert, je izborna pevka.

Skromna je in ni izbirtina. Torej vsi na koncert!

Nastanek zemeljskih celin.

Odkar si je ustvarilo človeštvo, natančno sliko o velikosti in obliki, o splošnem in medsebojnem položaju posameznih zemeljskih celin, ga je zanimalo vprašanje, kako so te celine nastale in da-li je kazalo zemeljsko površje vedno isto lice kakor dandanes.

Že prva geološka raziskavanja so znanstveni svet potrdila v domnevi, da se oblike zemeljskega planeta neprestano spreminja in da je bilo v pradavnih časih povsem drugačno, nego je v današnjih dneh in nego bo čez dolga tisočletja. Kjer so valovili nekoč ogromni oceani, se dvigajo danes obsežne kopnine, stare kopnine so se pogrezile na dno nekdanjih oceanov. Tako se je po starejših teorijah približno izobčila sedanja razdelitev kopnega in morij iz pramorja, ki je obdajalo prvotno, v sebi zaključeno praelino. Ta praelina je bila kot masiven čok zasidrana v zemeljsko skorjo in se ni mogla nikamor premakniti v vodoravni smeri. Če se je pa pozneje razčlenila v več celin, ki so med sabo na kakršenkoli način ločene, izvira to samo od tega, da notranje zemeljske plasti tu in tam niso vzdržale njenega pritiska in se je tu in tam pogreznila v globlino, kakor so jo podzemne sile na drugih mestih dvignile v višino, pri čemer so nastajala nje na gorovja. Tam, kjer se je pogreznila, ja jo je seveda preplavilo vodovje morja. Tako je n. pr. nastal ves Atlantski ocean, ki bi bil po tem naziranjju samo nekakšen odtok Tihiga oceana. Seveda pa je bilo malo težko dokazati, da ni baš Atlantski ocean nič drugega nega velikanška, z vodo napolnjena vdrtina v nekdanji kontinentalni masi. Vse polno razlogov je govorilo proti tej razlagi, ki je postala tem bolj nevzdržna, ko so rešili vprašanje splošnosti ob zemeljskih tečajih in so spoznali, da zemlja ni trdo telo, kakor so menili nekoč, temveč plastična, vlačljiva masa, nekako tako, kakor segret pečatni vosek.

Toda če je neovržena resnica, da so tvorili posamezni kontinenti nekoč enoten kontinent in so se potem odrgali drug od drugega, da se odpravijo na samostojna potovanja okoli zemeljske oble, tedaj se morajo nahajati pač še dandanes na potovanju?

Da! In neoporečne dokaze za to so nam dala merjenja geografskih dolžin posameznih točk na zemeljskih celinah in primerjave posameznih rezultatov teh merenj v raznih dobah. Nekočko v vzhodni Grenlandiji so izmerili na primer trikrat, l. 1823., l. 1870. in l. 1908. Med prvim in drugim izmerjenjem so našli razliko 420 m, med drugim in tretjim celo 1190, skupaj približno 1200 m. Za 1200 m se je premaknila ta točka v 85 letih v smeri od vzhoda proti zapadu, v prvem razdobju vsako leto priločno za 9 m, v drugem celo za 32 m! In to niso pomote, ki bi izvirale iz neopolnega merilnega orodja, kakršno je bilo znanstvenikom v prejšnjih časih na razpolago, kajti v novčjem času so izmerili nešteto drugih zemeljskih točk z najpopolnejšimi aparati in merjenja so ponavljali v določenih časovnih razdobjih, vsakokrat pa so se morali preveriti, da so se iste točke za večji ali manjši znos premaknile s svojih ležišč. Povprečna hitrost tega, za prosto oko nevidnega gibanja znaša 3.5 m na leto, v milijonu let tedaj 3500 km! Če premislimo ta pojav v razmerju s tisočletji in milijonletji, tedaj šele bomo razumeli, zakaj se obraz zemlje tako silno spreminja in zakaj je vsaka zemeljska karta, samo nekakšna momentana fotografija neprestano spreminjajočega se izraza v obrazu zemlje.

Teorija o gibljivosti kontinentalnih mas.

S tem dognanjem so se odprle tudi reševanja vprašanja o postanku celin povsem drugačne perspektive. Razločevati so začeli med tako zvanimi celinskimi ploščami, približno 100 km visokimi zemeljskimi masami posameznih celin, in globlji plasti in zemeljski notranjosti, ki so sicer bolj plastične, a tudi težje od trših kontinentalnih mas. Na teh plasteh plavajo kontinenti zaradi svoje manjše gostote kakor les na vodi — seveda ne neprimerno manj gibljive. Bil je velik trenutek v zgodovini znanosti, ko je nastopil nemški geograf, prof. dr. Alfred Wegener, s svojo znamenito teorijo o premikanju kontinentalnih mas, ki jo je izvedel od podrobnosti iz temeljne sile in ji poskrbel tudi nešteto, neoporečnih dokazov.

Iz te množice dokazov posamezno nekatere najtežje.

Že prvi pogled na karto zemeljskih celin nas n. pr. pouči o presenetljivi podobnosti med potekom obalnega obrisa obeh ameriških kontinentov na eni in evropskega ter afriškega na drugi strani. Če bi ta obalna obrisa približali druga k drugemu, bi se skorajda krila in bi ostali malenkostni prazni prostori le tam, kjer nam skupine otokov, polotoki in druge razčlenjenosti v poteku obale kažejo ostanke pogreznjenih in odpavljenih kopnih delov. Posebno vzhodni, brazilski pomol južnoameriškega kontinenta poteka za čudno podobno vbočlini Gvinejskega zaliva v Afriki. To presenetljivo skladnost v poteku obeh obal na zapadni in vzhodni strani Atlantika pa zasledujemo lahko nič manj v njihju južnejših ali severnejših delih. To

je dalo Wegenerju tudi glavni povod, da smatra obe strani za nekaj, kar je bilo nekoč spojeno in kar se je pozneje razdružilo le zato, ker se je Amerika odtrgala od Evrope in Afrike in splaval kot samostojna kontinentalna ploča na nižjih, plastičnih skladih zemeljske skorje v zapadno smer.

Za to domnevo pa govori še polno drugih razlogov morfološke, zoološke in botanične narave. Tako so odkrili v severnovzhodni Grenlandiji iste nenagubane plasti črnega premoga kot na Špicberghu. Tako zvano Kaledonsko gorovje, ki se vleče preko Skandinavije, Severnega morja in Škotske (stare Kaledonije), se nadaljuje v severnem delu amer. Nove Fundlandije. Alleghanyjsko gorovje Zed. držav se končuje ob obali pravi tako nenadno kakor Armorjsko gorovje na zapadni obali Irške in Bretonske — (stare Armorike). Kapsko gorovje Afrike se nadijuje prav tako nepričakovano južno od argentinske prestolnice Buenos Aires.

Kot dokaz za podobnost rastlinstva v južni polobi naj navedemo praproto vrsto *glossopteris*, ki so jo našli kot okamenilo ne samo v takih zvanih gondvanskih plasteh Sprednje Indije, temveč tudi v Avstraliji, Afriki in Južni Ameriki. Nedavno se je vršil v Pretoriji (Južna Afrika) kongres geologov, na katerem so razni znanstveniki na temelju dolgoletnega raziskavanja podali tehtne dokaze, da so vsi ti kontinenti in kontinentalni deli tvorili nekoč enoten kontinent.

Toda če je neovržena resnica, da so tvorili posamezni kontinenti nekoč enoten kontinent in so se potem odrgali drug od drugega, da se odpravijo na samostojna potovanja okoli zemeljske oble, tedaj se morajo nahajati pač še dandanes na potovanju?

Da! In neoporečne dokaze za to so nam dala merjenja geografskih dolžin posameznih točk na zemeljskih celinah in primerjave posameznih rezultatov teh merenj v raznih dobah. Nekočko v vzhodni Grenlandiji so izmerili na primer trikrat, l. 1823., l. 1870. in l. 1908. Med prvim in drugim izmerjenjem so našli razliko 420 m, med drugim in tretjim celo 1190, skupaj približno 1200 m. Za 1200 m se je premaknila ta točka v 85 letih v smeri od vzhoda proti zapadu, v prvem razdobju vsako leto priločno za 9 m, v drugem celo za 32 m! In to niso pomote, ki bi izvirale iz neopolnega merilnega orodja, kakršno je bilo znanstvenikom v prejšnjih časih na razpolago, kajti v novčjem času so izmerili nešteto drugih zemeljskih točk z najpopolnejšimi aparati in merjenja so ponavljali v določenih časovnih razdobjih, vsakokrat pa so se morali preveriti, da so se iste točke za večji ali manjši znos premaknile s svojih ležišč. Povprečna hitrost tega, za prosto oko nevidnega gibanja znaša 3.5 m na leto, v milijonu let tedaj 3500 km! Če premislimo ta pojav v razmerju s tisočletji in milijonletji, tedaj šele bomo razumeli, zakaj se obraz zemlje tako silno spreminja in zakaj je vsaka zemeljska karta, samo nekakšna momentana fotografija neprestano spreminjajočega se izraza v obrazu zemlje.

PRODAM POSESTVO.

zidana hiša, dve kleti in dve delavnici, zidan hlev, skedenj in kolarnica, vse z opeko krito, vrt, stelnik, njive, vinograd in hrastova in jelova loza, vsega okrog 75 akrov. Prodajam vse skupaj ali posamezno. Kdor se zanima, naj se oglasi: —

Frank Kučana,
Box 506, Trafford, Pa.

ADVERTISE
in "GLAS NARODA"

Nesreča ne počiva!

Tudi smrt ne. Podvrženi ste eni ali drugi vsak dan. KAJ STE PA STORILI ZA SVOJO OBRAMBO IN ZA OBRAMBO SVOJIH OTROK?

Ali ste že zavarovani za slučaj bolezni, nezgode ali smrti? Ako ne, tedaj pristopite takoj k bližnjemu društvu Jugoslovanske Katoliške Jednote. Naša jednota plačuje največ bolniške podpore med vsemi jugoslovanskimi podpornimi organizacijami v Ameriki. Imovina znaša nad \$1,100,000.00, članstva nad 20,000. Nova društva se lahko ustanovijo v Združenih državah ali Kanadi z 8. člani. Pristopuina prosta. Berite najboljši slovenski tednik "Novo Dobo", glasilo JSKJ. Pišite po pojasnila na glavnega tajnika, Joseph Pishler, Ely, Minnesota.

SLUŽBA ZA ELEKTRICNO UPORABO

Noben potrošen dolar ne kupi večje vrednosti

PERZIJSKE MELONE IN KROMPIR

Vsaka dežela na svetu, vsak kraj na tem kontinentu, prispeva k zalogi hrane te metropole.

Dragoceno hrano pripeljejo z ekspresnimi refrigeracijskimi vlaki in parniki ter jo spravijo v ogromne ledenice, da se ne pokvari. Električna pomaga hraniti in ščititi te zaloge hrane.

Električna goni dvigala, elevatorje, sesalke in zračne kompresorje. Potom elektrike cirkulira zmraznjena slana voda, ki hladi prostore, zrači shrambe ter odstranja nevarno mokroto, če jo je preveč v zraku. Električna razsvetjava, znamenja za varnost in električni aparati za požarni alarm pomagajo zaščititi za milijone vrednosti hrane, ki se lahko pokvari.

Zelo važna služba je za vse naše odjemalce, če brezhibno dobavljamo elektriko velikim ledenicam.

McCowan
President

The New York Edison Company Brooklyn Edison Company, Inc.
The United Electric Light and New York and Queens Electric Power Company Light and Power Company
The Yonkers Electric Light and Power Company

Skrivnost carja Aleksandra I.

Pred mnogimi leti je Aleksander I., car-samodržec vseh Rusov, umrl v Taganrogu in tudi revoliucija l. 1825., je že zdavnaj minila. Nekje na koncu velike Rusije se je potikal po stegah bosjak, ki se je imenoval Fedor Kuzmič. Živel je kot pušcavnik in se je s svojim majhnim šotorom selil sem in tja po teh daljnih krajih. Nihče ni vedel, odkod je bil prišel, a vsi so šepetali za njegovim hrbotom, da ta starec nosi s seboj neko skrivnost; tudi sam je storil vse, kar je mogel, da utrdi to legendo. Te skrivnosti pa ni izdal niti ob smrti, ki je končala njegovo potikanje l. 1854. Starec se je vse do zadnjega delal sila tajinstvenega in je rad izrekal zagonetne besede, ki jih ni maral nikdar pojasniti. Edino, kar sigurno vemo o njem, je to, da je bil zelo dobro poučen o vseh tekočih zadevah notranje in zunanje politike, da je podrobno poznal dobro vladanja pokojnega carja Aleksandra, da mu niso bile neznane dvorne etikete, da bil je celo informiran o važnih državnih zadevah, ki so jih mogle poznati samo pomembne in vplivne osebe. Mogoče pa je, kaj pa da, da je bil ta pušcavnik čisto navaden mistifikator, ki je večje zlorabljal neverjetno lahkovernost množice.

Skrivnost tega pušcavnika je morda zainteresirala tudi vladno in carsko rodbino. Zakaj pod "starčev" dolgo sivo brado so mnogi, ki so ga pogetili, spoznali poteze oblike pokojnega carja Aleksandra I. Kmalu se je razširila po vsej Rusiji legenda, da car ni umrl leta 1825. od nagi bolezni, kakor so zatrjevale službene objave, marveč da je zaradi svojega globokega nagiba k misticizmu odločil oblast in se odločil, da zaključí življenje v Zveličarjevi službi, hoteč odkupiti z odpovedjo in pokoro svoje grehe in zlodela.

Princ Vladimir Barjatski je pravkar objavil pri Payotu v Parizu knjigo "Skrivnost Aleksandra I.", ki je posvečena tej verziji. Njegov spis je močno prepričavljive; sestavljen je zelo nepristransko, po najboljši historični metodi in podprt z jako kurioznimi doku-

menti. Iz njega izhaja, da je bila smrt carja Aleksandra I., ki ga je zatekla po kratki bolezni dne 19. decembra 1825 v Taganroku, zares skrivnostna.

Pisec najprej ugotavlja zelo natančno in po soglasnih pričevanjih sodobnikov, ki so poznali intimno življenje tega samodržca, da je bil Aleksander I. v resnici zelo veren in nagnjen celo k skrajnemu misticizmu; dolgo časa je sanjaril o tem, da bi odložil krono kot nadležno breme. Na poti v Taganrok, kamor je krenil zaradi caričine bolezni, ga je prišla neka vročinska bolezen, najbrž malarija in je čez štiriinajst dni umrl.

O njegovi bolezni imamo več natančnih dokumentov: caričin dnevnik, zdravnikov dnevnik in zapiske nekega spremljevalca, s katerim je bil car v prijateljskih stikih. Začudo pa se te beležke ne ujemajo; tako n. pr. eden zaznamuje izboljšanje bolezni, dočim drugi beleži ob istem času poslabšanje. Caričini zapiski se prekinjejo osem dni pred carjevo smrtjo. Zakaj in čemu to? Iz teh sicer toli podrobnih dokumentov ni moči sklepati, kdo je bil navzoč pri carju v njegovih poslednjih trenutkih. Tudi zapisnik, ki so ga sestavili o mrlju ugodni zdravniki in ki gre sicer v področje, ne dopušča, da sklepajo z vso zanesljivostjo o tem, da je car umrl za malarijo ali tifuzom. Še več: ta zapisnik ima veliko napako, ki na uradnem dokumentu tolike važnosti ne bi smela biti: podpisani je zdravnik, ki ga v resnici ni nikdar podpisal. V prilogi domnevi, da gre za skrivnostno zadevo, govori tudi to, da je bilo truplo takoj zaprto v krsto, ki je niso smeli nikjer odpreti, češ, da se je oblike kljub mazljenju preveč skazilo. — Pred kapelo, kamor so položili krsto, je bedela močna straža in tik cerkvenih vrat so stali celo topovi.

Še preden se je izvršil v Petrogradu pogreb pokojnega carja, je šla skozi vsa usta vest, da car ni umrl in da so pokopali namestu njega nekega neznanca. Take govorice pa nis o seveda ni malo prepričevalne, saj moramo upoštevati,

da ljudska domišljija rada ustvarja najbolj neverjetne romane in da so bili posebno Rusi tistega časa zelo nagnjeni k misticizmu. Toda teza, ki jo zastopa omenjena knjiga, je zelo sprejemljiva, mikavna, skratka: podprta z jako močnimi domnevmi.

Zakaj so skoraj vse listine, ki se tičejo konca vladavine Aleksandra I., izginile iz državnega arhiva? — Podmena, ki jo je postavil princ Barjatski, se nam vidi zares sila interesantna, vendar nočemo z njo nimalo izpremegati pojmov, ki jih utegne imeti o tem vprašanju čitatelj. Ne pozabimo, da se ta storija dogaja v deželi lažnega Dimitrija in že to nas more iztresti pri presojanju spisa princa Barjatskega.

MOSKVA BREZ MOKE

Pod tem naslovom je izdal bivši belgijski konzul v Rusiji Douillet zanimivo knjigo o sedanjem položaju v sovjetski Rusiji, v kateri pravi med drugim:

Rusko ljudstvo preživlja strašno Kalvarijo. Mnogi mu očitajo, da prenaša trpljenje apatično. V resnici je to strah pred preganjanjem, kajti boljševiška vlada ne pozna šale. Odkar so boljševiki na krmilu, ja zraslo v Rusiji že novo pokolenje, ki o moralnih načelih sploh ničesar ne ve. Zato si podivjanosti te mladine sploh ne moremo misliti. Pojem rodbine je mlad ruski generaciji docela neznan. Tudi o dolžnostih ter o meji med dovoljenim in nedovoljenim nima pojma. V velikih mestih je rodbinsko in zakonsko življenje že izumrlo. Kdor hoče, se sicer lahko civilno poroči, toda to se dela večinoma za šalo. Sam sem videl, kako sta prišla v urad dva zelo mlada brata s svojima ženama, ki sta ju smejaše zamenjala. Vprašal sem ju, zakaj to počenjata. Odgovorila sta mi, da sta živela z ženama že dva meseca, da sta se ju naveličala. Enaki so tudi nazori o privatni lastnini. Tatvine so na dnevnem redu in nihče ne vidi v tem nič sramotnega.

Organizacija krvavega režima v Rusiji.

Ruska tajna policija "Čeka" ali G. P. U. (Državna politična uprava), kakor so jo prekrstili po njeni prenosni, je postala v zadnjih časih ponovno predmet javne pozornosti. Kpiti prejela je nov nalog, naj se vrže s podvojeno močjo na "protirevolucijske" elemente doma in v inozemstvu, ki so postali s svojim naraščajočim številom boljševiškega režimu skrajno nevarni. S tem pa je začelo naraščati tudi število krvavih žrtev, s katerimi se skuša ta režim obdržati na krmilu.

Znani ruski profesor Gečevič je pravkar objavil nekaj podrobnosti o organizaciji in delovanju "Čeke" ter njene naslednice G. P. U. na temelju sovjetskih zakonov in odredb.

"Čeko" so osnovali leta 1917 v dobi "rdečega terorja". Takoj se je lotila svojega krvavega rokodelstva in si je izmislila proti nasprotnikom boljševiškega gibanja najstrašnejše muke. Sovjetska vlada je zaščitila njeno morilno delo z dekretom, ki ga je izdal svet ljudskih komisarjev 5. oktobra 1918 in ki je dovolil članom te organizacije, da smejo uporabljati v boju proti sovražnikom rdeče vladavine vsakršna sredstva, ki bi se jim zdelo potrebna. V tem času je izdala organizacija svoj tednik, v katerem je zagovarjala svojo krvoločnost in razlagala, da dovoljujeja marksizem in historični materializem vsko ravnanje proti političnim nasprotnikom, pa čeprav bi šlo za mučenje ujetnikov, ki se ne morejo več braniti. Že iz takšnih izjav je razvidno, do kakšnih absurdnosti vidijo ljudi ideje, ki so jih prebavili samo napol in ki jim za ideje sploh ni toliko, kolikor za sirovo oblast. Neki poznejši dekret sveta ljudskih komisarjev je "Čeko" naravnost pozival, naj bo v svojem delovanju neusmiljena. V tem dekretu je razlagal, da je takšna neusmiljenost potrebna, dokler se ne bi država kolikortoliko konsolidirala, na kar bi postala tudi "Čeka" odveč.

Leta 1922 se je zdel komunističnim despotom primerni čas za izvršitev te obljube. "Čeko" so razpustili — toda na nje mesto so uvedli G. P. U., ki ni nič drugega nego stara organizacija pod novim imenom. Ruski državljani so s to prekrstitvijo prišli samo z dežja pod kap. Saj je prejela G. P. U. že ob svojem rojstvu pravico da sme obsojati svoje žrtve na izgon in na smrt, a smrtne obsodbe izvršuje istotako sama.

Da G. P. U. ima v mnogih pogledih še mnogo večje pravice nego njena predhodnica. Tako ni dolžna za svoja dejanja nikomur nobene odgovora. V sovjetski Rusiji imajo na pr. tudi justične in milicne oblasti pravico do aretacij, toda v odredbe G. P. U. se ne smejo vmešavati pod nobenim pogojem. In ta moč, ki jo ima G. P. U. že od vsega začetka, postaja z vsakim novim dekretom čim dalje bolj neomejena, tako da je ni instance v boljševiški državi, o vlado vred, ki bi se ji mogla postaviti po robu. Rusija je danes prav za prav država, ki jo vlada na široko razpredena in neodvisna organizacija politične policije in njenih tajnih agentov. Zastopuje ena sama beseda te organizacije in človek zapade izgonu ali smrti, ne da bi še kdo preiskal, da-li je padla beseda na krivca ali nedolžnega. Krona vseh polnomočij, ki jih ima G. P. U., je pač dekret, ki je izšel lanske leto in ki veli, da sme po upravnih poti "ustreliti vse bandite in politične zločince na licu mesta, ne da bi ji

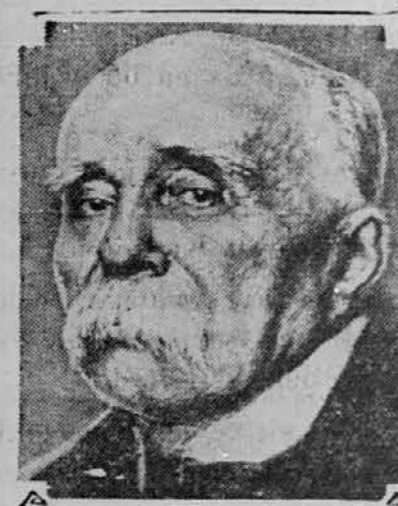
bilo potrebno naznaniti izvršitev te smrtne kazni".

Kako si predstavljajo razbesheni norci, ki izdajajo takšne odredbe, svobodo in enakost med ljudmi, ki sta jim neprestano na jeziku, to je pač nerazrešljiva skrivnost.

CLEMENCEAU IN PAŠIČ

Po propasti Srbije, ko se je srbska vojska l. 1916. umaknila na Krf, se je vlada kraljevine Srbije prizadevala pri zaveznikih Angležih in Francozih, da bi se ustvarila solunska fronta. Predsednik vlade Nikola Pašić je skušal z vso svojo spretnostjo pridobiti zaveznike, da bi se solunska fronta učvrstila. V vseh svojih notah in depesah je Pašić dosledno poudarjal pomen solunske fronte, kjer naj se izvrši velika bitka in kjer naj se prične končni poraz sovražnikov.

V Franciji je bil glavni zagovornik ustvaritve in učvrstitve solunske frnte Aristide Briand, sedanjí zunanji minister. Največji nasprotnik tega načrta pa je bil Georges Clemenceau, ki je pisal silno ostro članke proti razkosavanju zavezniške moči. Skratka, Clemenceau je zastopal idejo gotovih vojaških krogov, katerih glavni predstavnik je bil lord Kitcheneh, da je treba vse zavezniške sile koncentrirati na zapadni fronti in da se mora tu izvršiti odločilna bitka. Zato je Clemenceau zelo ostro napadel Brianda, ki je bil dejanski tvorec solunske fronte. Ko pa jesljudnjč bila v francoskem parlamentu predčrtana brzjavka, da je solunska fronta prebita in da se bliža zmaga, je Clemenceau bil prvi, ki je pristopil k Briandu in mu iskreno čestital.

Clemenceau

Nikola Pašić je močno obžaloval Clemenceaujevo borbo. Ko pa je bila solunska fronta ustvarjena, se je hotel osebno razgovoriti s Clemenceaum, da mu razloži svoje mnenje o potrebi učevanja in pojačanja solunske fronte. Ko je nekot zopet prišel v Pariz in ko še nihče ni mislil, da utegne Clemenceau kdaj prevzeti vladjo, je Pašić izjavil dr. Vesniću svojo željo, da bi posetil Clemenceauja. Dr. Vesnić se s tem nikakor ni strinjal. Za razlog je navedel, da je Clemenceau velik opozicionalec in nasprotnik solunske fronte, da mu policija pleni članke in da mu je celo ustavila list ter končno, da bi tak obisk bil prav neprijeten tudi francoski vladi. Po daljšem razgovoru z Vesnićem je bilo sodditi, da je Pašić zopet opustil misel o tem, da bi posetil Clemenceauja.

Nu, par mesecv po tem je Clemenceau postal predsednik ministrskega sveta in vojni minister francoske republike. Njegov prihod na vladjo je presenetil mnoge politike, ki so poznali njegove odnose in napram tedanjemu prezidentu republike Poincareju. Med onimi, ki so bili najbolj iznenadeni, je bil vsekakor dr. Milenko Vesnić. Kmalu po nastopu Clemenceauja je Pašić zopet prišel v Pariz. Pričakal ga je dr. Vesnić in takoj začel obžalovati, zakaj je pred meseci branil Pašiću, da ni odšel h Clemenceauju. Nato pa je pokojni Nikola Pašić mirno odvrnil dr. Vesniću:

— Znaš, ovaj — ja sam onda bio posetio gospodina Klemeansoja, samo nisam to kazao nikome — pa ni tebi...

Te besede so pokojnega dr. Vesnića naravnost osupnile. Ko je Pašić naslednji dan prošil za sprejem pri predsedniku vlade Clemenceauju, je stari državnik in gentleman odgovoril, da bo on sam osebno posetil svojega starega prijatelja Nikolaja Pašića.

PAIN-EXPELLER
REGULATED BY U. S. PAT. OFF.

MILJONI VAŠIH LASTNIH LJUDI PRAVIJO

da ni nobenega Linimenta, ki di deloval tako hitro in zadovoljivo kot PAIN-EXPELLER. Razloži ga za prebise, bolečine v prsih, glavobole, bolešče v hrbtu, okorene mišice, trde sklepe, izvisi, izpaljenosti, revmatične bolečine, nevralgijo itd. Tolefca odpomoč, katero dobe, je neprecenljiva.

Le prepračite se, da dobite prismo. ANCHOR trgovska znamenja na omotu je vaše jamstvo. Vredna in zanimiva knjižica je ovita krog vsake steklenice PAIN-EXPELLER-ja.

V vsaki lekarni, 35 in 70 centov, ali direktno od:

The Laboratories of F. A. RICHTER & CO. BERRY AND SOUTH FIFTH STS. BROOKLYN, N.Y.

KILLS PAIN

IGRE RAZNE POVESTI IN ROMANI

216 West 18th Street, New York

ta noć; Stražnici; Hvalite Go-
spoda; Obžutke; Časlo

[illegible]

KRATKA DNEVNA ŽGODBA

ANTON PRIDAVOK: 1. 1. 1930

KNJIŽNICA

Českoslovaško prosvetno ministrstvo je izdalo zakon, po katerem mora vsaka občina skrbeti za javno ljudsko knjižnico. Ta zakon nosi lepe sadove ljudske prosvete — naleti pa tu in tam tudi na razne ovire, kar nam kaže pričujoča srčkana humoreska, ki jo je za meščnik "Strom" (Drevo) napisal prof. V. Merka.

Notar se je postavil na črko zakona. Udarjal je s pestjo po mizi in grozil, toda občinski odbor se ni dal omečit. Rihhtar je trdil, da ljudje knjig ne potrebujejo, in drugi so mu priključili.

"Kaznoval vas bom z globo!" je kričal razjarjeni notar.

Kmetje so zmigavali z rameni.

"Pošljem vam komisaarja!"

"To je rihhtar, ki ga vam pošljejo iz Prage, z ministrstva. Ta vam bo gosposdaril nad vašim denarjem, kakor bo hotel, vi pa pojedite v arest, ker se ne pokorite zakonu."

Zaloputnil je vrata in odšel, ne da bi zaključil sejo.

Zvečer je vsa vas govorila o komisarju: možje v krčmi, a ženske so doma lomile roke od obupa. — Tarnale so, saj se jim je zdelo pri teh razmerah, da se ves svet postavlja na glavo.

"Ali je kdo kaj takega slišal!"

"Res, nikoli več ne bo boljše na tem svetu!"

Razgovor možakarjev je bil še bolj živ. V krčmi je ostalo le še nekaj odbornikov. Posvetovali so se. Nazadnje so se dogovorili; ukazali so rihhtarju, naj gre na notarski urad in iz občinske blagajne plača po petdeset vinarjev na glavo za — javno knjižnico.

"Tu imate denar, gospod notar, in pustite že nas na mir."

"Torej ste se vendar izpametovali!"

"Kaj pa naj storimo? Vendar ne bomo spustili tujega človeka občini na vrat."

"Če bi imeli kaj ponaša, bi sami zahtevali knjige. Lani ste in ne marate čitati."

"Čemu pa bo kmetu knjiga?"

"Ne uganjajte neumnosti! Čemu, čemu? Da se kaj nauči! Naučite se

kako je treba zemljo obdelovati, orati, sejati, gnojiti..."

"Kaj bi nas učili gnojiti, saj smo na gnoju vzrastli! Tudi naši očetje niso čitali, pa so znali gosposdariti! Ali ni to neumno — delati občini nepotrebne stroške?"

"Molčite že enkrat!"

Med tem je uradnik pripravil trideset zvezkov knjig in jih podajal staremu suhemu kmetu, ki je skušal odvrniti od sebe pozornost s tem, da je podajal roko in se priporočal.

"Te knjige so vaše. Vzemite jih in parite na nje. To je javna last in ste zanje odgovorni."

"Veste kaj, gospod, pridem drugič ponje. Pridem z vozom in bom že kako uredil. Ampak boljše bi naredili, če bi te knjige zase ohranili. Pri nas bomo itak z njimi imeli same sitnosti. Še pretepli me bodo zaradi njih."

Mrazko je odšel z notarijato in zdelo se mu je, da se mu je težak kamen odvalil od srca. Z urnim korakom je odšel iz vasi, ni zaupal samemu sebi. Bal se je, da si bo notar premislil in ga prisilil, da prevzame to neumno gosposko iznajdbo.

V Zanamarkih se je pritoževal, kako so ga silili, toda on, je rekel, se ni dal pregovoriti. Ker že zakon ukazuje, da je treba plačati, je plačal, ampak knjige je pustil pri notarju, niti dotaknil se jih ni.

Prešel je en mesec. Mrazko se je izogibal notarja, na knjižnico je skoraj že pozabil in se veselil ob misli, da bo imel sedaj mir. Zato se je prav prestrašil, ko je dobil poziv na urad pod grožnjo zakonitih posledic.

"Že spet tiste knjige," je mislil. "Da mi jih ne prineseš v hišo," mu je grozila žena. Enako so mu pretili sosede.

"Vam je lahko reči: ne nosi!" — je mislil Mrazko. "A kaj naj počnem jaz?"

Boječ je vstopil v notarski urad in, ne da bi čakal na odgovor, je takoj namesto odgovora na pozdrav proglasil:

"Gospod notar, prišel sem se odpočati rihhtarstva."

"E, vraga! Jaz sem vas pozval, da spravite te knjige v red. Kaj mislite, da jih bom jaz za vami nosil v vas, ali kaj?"

"Jaz tega ne prevzamem. Jaz se ne dam biti. Že vsak mi grozi. — Dajte mi mira! Rajši nisem rihhtar! Žena me zmerja, ljudje preklinjajo in o knjigah neče nihče niti slišati."

Notar se je posmehal. Jeza rihhtarja ga je spravila v dobro voljo. Bolj za zabavo nego resno je začel govoriti o krašni bodočnosti ljudstva, ko se bo naučilo ljubiti pisano besedo.

"To so prazne čenče! Nikoli več ne bo dobro na svetu, ker nam ne dajo v miru živeti!"

Notar je prečital Mrazku par stavkov iz Dobšinskega ljudskih poevst.

"O, to je lepo," je pritrdil "neizprosn" rihhtar.

Not vidite, sami priznavate. Saj sem vedel, da ste pameten človek.

Le vzemite knjige, se boste imeli pri čem zabavati. Niti v krčmo ne bo treba hoditi."

"Ne, ne vzamem jih."

"Mrazko, bodite pametni."

"Nečem pa nečem."

"Plačali ste jih. Če pride načelnik in najde knjige pri meni — bo huda."

"Storite z njimi, kar hočete, ampak jaz ne maram greha v vasi..."

"Toda — zakon!"

"Če je zakon, pa bodi... Kaj meni mar? Poberem te knjige, ampak vi me ne smete izdati."

Spravil je par knjig v zanedrje in rekel:

"Po druge pridem jutri."

Prevzel je nase veliko odgovornost. Ta papir se mu je zdel zelo težak. Domov grede se je oziral. Da bi le nikogar ne srečal! Odšel je naravnost na skedenj, pripril vrata za seboj in zložil prinesene knjige pod težke snope slame. Oddahnil si je, ko je videl, da je to opravi neopazeno.

"Ko bi mogel še drugič znesti sem, na da bi kdo opazil..."

Ves teden je hodil tako na notarjat in od tam v skedenj. Ko je zadnjo knjigo pokril s slamo, se je zahvalil Bogu, da bo imel poslej mir.

"To mi je dalo dela!"

Prestal je najhujše. Treba je bilo le še obdržati skrivnost, ne izdati je nikomur, niti ženi niti znancom.

Vsak dan je hodil pazit na knjige, jih urejeval, zlagal in se čehljajal za ušesi. Zelo rad bi bil komu požel, pa se je bal posledic. Nič več ni hodil v krčmo, izogibal se je znancom in žena je opazila, da se odčituje samemu sebi.

"Naj vrag vzame te pisarnje, ki so si knjige izmislili! — Kako bi imel mirno življenje!" Postajal je zamišljen in nervozen. Skedenj ni za knjige, je mislil, lahko jih kdo ukrade in kaj potem? On je vendar le rihhtar in odgovoren za občinsko imetje.

Toda čas vse ozdravi. Pomiril se je. Nekoč, ko je šla žena v mesto, je prenesel knjižnico v shrambo, knjige je zaviil v star papir in jih ločil za skrinje. Tam jih nihče ne najde.

Čez nekaj mesecev, ko so občani pozabili na žulje, porabljen za knjižnico, in se rihhtar prenehal hoditi v shrambo, se je zgodila neprijetna zadeva.

Notar se je pri seji odbora zanimal za knjige in vprašal rihhtarja, ali ljudje kaj radi čitajo. Tedaj je prišlo vse na dan. Mrazko je zardel in na splošen pritisk priznal soobčanom, da ni mogel postopati drugače.

Sklenili so, naj se prinesejo knjige v občinsko hišo. Kot k slavnostnemu aktu so se napotili v shrambo z rihhtarjem in notarjem na čevsi člani občinskega predstojništva.

Mrazko je zaprašen vlekel na dan občinsko knjižnico in videl, da so imele miši več razumevanja in da so bolj temeljito z njo pečale — nego ljudje.

VAS POD OBSEDNIM STANJEM

V lužiško-srbski vasi Sietowu pri Hotjebužu je poslednje meseci vedno prihajalo do požarov, ne da bi bilo mogoče zasačiti požigalce. Da pride zločinom končno na sled in očuva prestrašeno ljudstvo pred nadaljnjim nesrečo, je oblastvo proglasilo nad vasio obsedno stanje. — Močna policijska posadka se je nastanila v vasi, ki vrši redno svoje obhode okoli hiš in gosposdarskih poslopj. Vaščani se morajo po noči na poziv straže takoj ustaviti in izkazati ter pojasniti vzrok, zakaj se gibljejo na prostem. V nasprotnem primeru ima straža pravico takoj streljati na vsakogar, ki bi se ji ne odzval ali bi skušal pobegniti pred njo. Odkar vlada v vasi obsedno stanje, ni prišlo do novih požarov, vendar pa oblastvo kljub največjemu trudu ni moglo pojasniti še nobenega izmed prejšnjih požigov.

Duesseldorfski morilec v Bratislavi.

V Duesseldorfu so zbrani najboljši kriminalni uradniki s celo armado policijskih agentov, vendar pa morilec ne morejo izslediti. Zasedovanje morilca ima tudi komične momente. Tako je nekdo predložil policiji mnogo indicij proti možu, ki naj bi ga policija aretirala kot sadističnega morilca, čeprav je zgrešil samo to, da je dotičnemu pred leti posodil nekaj denarja in da ga zdaj zahteva nazaj. Na policiji se zglasajo priče, astrologi, hipnotizerji in vedeževalci, ki hočejo na svoj način pomagati izslediti morilca. Kriminalni uradniki sami ugičajo, kako bodo morilec prišli. Prevladuje naziranje, da živega najbrž ne dobe v roke. O njem vedo samo, da je srednje, vitke postave, temnih oči in mehkega glasu.

Pri zasledovanju si pomagajo z vsemi znanstvenimi metodami in najmodernejšimi pripomočki. Zatenkrat imajo glavno besedo kemiki in grafologi. Zanimivo je, da trdijo grafologi, da je zadnje morilčevo pismo, v katerem pojasnjuje motiv svojega zločina, avtentično. Nekemu cuerskemu grafologu so dali preiskati fotografijo morilčevega pisma. Grafolog je napisal o njem daljšo razpravo, v kateri trdi, da je morilec brutalen in hladnokrven, kljub temu pa umobolen. Policijski prefekt v Duesseldorfu Langes je sklical veliko konferenco novinarjev, katere so se udeležili tudi vsi policijski uradniki in detektivi, ki zasledujejo morilca. Prefekt je razpravljal o sporih med varnostno stražo in kriminalno policijo.

Izjavil je, da je policijski častnik brez pravega razloga odredil zasledovanje morilca proti volji in brez vednosti kriminalne policije. Zelo mučen vtis je napravila debata o postopanju policije napram tisku. Kajti domači tisk je očital policiji, da daje inozemskim novinarjem informacije, katere domačemu tisku prikriva. Preteklo dni je policija aretirala nekega umobolnega, ki je klatil po mestu in kričal, da bo še moril. Mož pa ni v nobeni zvezi z duesseldorfskimi umori.

Te dni je dobilo bratislavsko policijsko ravnanje pismo, v katerem ji anonimni pisec poroča, da je duesseldorfski morilec in da je prisel iz Nemčije v Bratislavo. Policijo prosil, naj se ne peča z njim, češ, da bo ves njen trud zaman. Ob enem sporoča, da bo njegovo prihodnja žrtev neka žena, katere truplo vrže v Dunav v Bratislavi. Pismo je pisano samo v nemščini in podpisano je duesseldorfski morilec. Slično pismo je dobilo tudi uradništvo madžarskega dnevnika "Hirado".

V sredo popoldne se je zglasila na bratislavski policiji neka prostitutka, ki je izjavila, da je prišel te dni zvečer k nji neznanec in ji ponudil mnogo denarja, če bi hotela iti z njim. Prostitutka se je zdelo sumljiv in zato je njegovo ponudbo odklonila. Neznanec ji je pa začel groziti, češ, da obračuna z njo, kakor je obračunal z mnogimi ženskami. V zvezi s tem spravljajo umor treh nevest v Bratislavi, katerega policija še ni mogla pojasniti. Vse tri neveste so bile umorjene na sličen način, kakor žrtve duesseldorfskega morilca.

Te dni popoldne se je zglasil na bratislavskem policijskem ravnanstvu neki bančni uradnik, ki je izjavil, da je vdril opoldne v njegovo stanovanje neznanec, ki je napadel njegovo ženo in jo začel da-

viti. Žena je začela klicati na pomoč in prihiteli so sosede, toda predno so prišli v stanovanje, je napadalec pobegnil. Opis se ujema z neznancom, o katerem je govorila prostitutka. Naravno, da so vzbudile te vesti v Bratislavi veliko razburjenje, posebno med ženskami, ki se boje duesseldorfskega vampirja tako, da si same ne upajo z do-

DEFRAVDANT HARDY POD KLJUČEM

Te dni je prisel v Brno policijski komisar Dubois iz Antwerpna, ki je iskal belgijskega deravdanta Feliksa Huberta Hardyja. Hardy je poveril 600.000 frankov. V Brno je prisel med orlovskim zletom leta 1922 in seznanil se je z nekim dekletom, ki je na policiji izjavila, da je bil Hardy pri nji v Češkem Brodu, ko ga je detektiv iskal v Brnu. Hardy je odpotoval z njo v Prag, kjer sta ostala več dni. Slednji se je poslovil od nje, češ, da odpotuje v Francijo, da se pa čez tri leta vrne in poroči z njo. Priporočeval ji je o velikem bogastvu, ki ga je nakopičil s posrečenimi kupčijami in borznimi spekulacijami. Da ji dokaže, da je res bogat, ji je dal 10.000 čeških kron v gotovini, cek na 12.000 Kč, več dragocenih prstanov in krasno ogrlico. Policija je denar in dragulje zaplenila.

Te dni je bil pa Hardy v Antwerpnu aretiran in je poverbo priznal. Pri njem so našli potni list na ime Albert Pierre Laetzer. Nalvno češko dekle je sleparju nasledilo misleč, da ji je poslala usoda milijonarja, s katerim bo živila v srečnem zakonu.

POROKA V HIPNOZI

Industrijalec Jules Simon iz Marseilla je vložil tožbo in zahteva ločitev zakona, sklenjenega na čuden način. Njegov pravni zastopnik je trdil, da se klient ni oženil po svobodni volji, temveč da ga je mlad zdravnik, njegov bodoči svak hipnotiziral. Simon je živno zbolel in prepeljal so ga v sanatorij, kjer ga je lečil dotični zdravnik s pomočjo hipnoze. Mož je okrevale, toda pod vplivom hipnotiziranja se je poročil z zdravnikovo sestro, katero je poznal komaj na videz. Njegove priče, ki so bile na svatbi, so potrdile, da je bil Simon ves začen. Dva dni po poroki je prijateljem pripovedoval, da hoče kupiti vilo in da bi se rad oženil. Ko so mu prijatelji povedali, da je že oženjen, ni hotel verjeti.

Sodniki so bili spočetka zelo skeptični. Ko so pa zaslišali vse priče, so spoznali, da imajo res opraviti s solidnim možem, ki se je poročil v hipnozi. Pravni zastopnik Simonove žene je seveda odločno zavračal tožbo, da bi šlo za hipnotiziranje. Trdil je, da gre za pozabljenost in da je takih primerov na svetu mnogo. Tako je slavni učenjak Champollion nekaj dni po poroki popolnoma pozabil, da je oženjen.

Sodišče je upoštevalo dejstvo, da je brat Simonove žene pripravil poroko, še predno sta se ženin in nevesta osebno spoznala. Zakon je bil razveljavljen.

KNJIGE VODNIKOVE DRUŽBE

za leto 1930

so izšle. Oni, ki so jih prej naročili, so jih dobili direktno od Vodnikove družbe v Ljubljani, mi pa prodajamo zbirko štirih knjig za

\$1.50

KNJIGE SO NASLEDNJE:

VODNIKOVA PRATIKA

vsebuje veliko zanimivosti iz naravoslovja, narodopisa, fizike ter razne dragocene nasvete za hišo in dom.

V BORBI ZA JUGOSLAVIJO

Ta knjiga bo posebno zanimala ameriške Slovence, ker je v nji več zanimivih slik ameriških Jugoslovčanov, ki so se med vojno zavzemali za Jugoslavijo.

LECTOV GRAD

— je zanimiva povest mladega pisatelja JUŠA KOZAKA.

ZGREŠENI CILJI

bodo zanimali slehernega čitatelja. Pisatelj Slavko Savinšek je zajel snov za svojo povest globoko iz življenja.

Za \$2

pošljemo slehernemu omenjene štiri knjige in

SLOVENSKO-AMERIKANSKI KOLEDAR za leto 1930

ki je letos izredno zanimiv.

KNJIGARNA "GLAS NARODA"
216 West 18 Street New York, N. Y.

NOS SLAVNE IGRALKE

Publika v "Comedie française" te dni ni hotela verjeti svojim očem. Nazadnje, Eni majajo z glavami nad novim prometnim ministrom, drugi se pa navdušeni zanj. Novi ministar je res redek pojav med mladimi igralci. Ta najslavnejša sodobna igralka se zna najlepše oblačiti, toda desletje je je kazil izrazito orlovski nos. Naenkrat se je pa pojavila na odru s klasičnim grškim nosom. Občinstvu je prvi hip ostrmel, potem je pa začelo navdušenje ploskati, še predno se je predstava pričela.

Za igralko je bil to najlepši dokaz, da je občinstvo simpatično sprejelo njen grški nos. Iznadljivi novinarji so pa kmalu zavohali, da si je dala svoj orlovski nos kirurški glenim potom popraviti. In tako je postala igralkin nos čez noč slaven, vendar pa ne tako, kakor nos kraljice Kleopatre, ki je po zatrevanju zgodovinarjev izpremenil smer svetovne zgodovine.

DOLGOTRAJNO STRADANJE

potroši polagoma rezerve v organizmu, najprej ogljikove hidrate, nato maščobne in beljakovinske. V trenutku, ko so toščni prihranki porabljeni, se v znatni količini izčrpajo beljakovine v staniču, meje odpora so dosežene in konec je blizu. Ta nastopi, ko je telo izgubilo štiri petine prvotne teže. Ako postnik pije vodo, se more dalje hraniti. Staniče in organi hira. Možgani, kosti in srce se najdlje upirajo. Toplina se močno zniža, obtok in dihanje se opočasnita, pritisk na žile se zmanjša.

IZJEMA MED MINISTRI

V Avstraliji imajo svojevrstno konvencijo. Eni majajo z glavami nad novim prometnim ministrom, drugi se pa navdušeni zanj. Novi ministar je res redek pojav med mladimi igralci. Ta najslavnejša sodobna igralka se zna najlepše oblačiti, toda desletje je je kazil izrazito orlovski nos. Naenkrat se je pa pojavila na odru s klasičnim grškim nosom. Občinstvu je prvi hip ostrmel, potem je pa začelo navdušenje ploskati, še predno se je predstava pričela.

ODKLEJ POZNAMO DEMANT

Ze skoro 3000 let pred našim štetjem so ljudje poznali in čislali ta dragulj na skrajnem vzhodu, zlasti v Indiji. Na zapadu so ga spoznali po vsem videzu dosti kasneje. Teofrast (371—256 pr. Kr.), ki je spisal "Razpravo o dragih kamelih", namreč ne omenja demanta (adamas). Potemtakem je bil ta dragi kamen prinesen v Evropo menda med Teofrastom in Plinijem.

TIHI AVTOBUS

Srečni London, ki dobi v kratkem "molčče" avtobuse in sicer 200 v najkrajšem času, na tisoče se jih pa še izdeluje, da bodo zamenjali prejšnje ropotače. Dnevnik poroča, da bodo novi izdelki vozili tako rahlo kakor najbolj dovršeni zasebni "samodreči".

BANOVČEVI KONCERTI.

15. decembra: Milwaukee, Wis.
Svetozar Banovec,
351 E. 160. St., Cleveland, O.

BREZPLAČNI POUK.

BOARD OF EDUCATION nudi brezplačen pouk, ki se žele naučiti angleški in hočejo postati državljani Združenih držav. Oglasite se za pojasnila v ljudski šoli št. 27, East 41. cesta v petek zjutraj od 10. do 12., soba št. 308, ali pa v ponedeljek in sredo ob 3. do 5., soba 413.

Ne pustite, da bi se vas kašel lotil

Razdražljiv kašel vam razburja grlo in vas ne preostane nadleguje. — Zmanjša vam odpor, da ste dovzetni za bolj nevarne bolezni. Odpravite kašel z uporabo Severa's Cough Balsam. Pomirja, uspešno, priključno domače zdravilo. In še 50 let. V lekarnah 25 in 50c. W. F. SEVERA CO. Cedar Rapids, Iowa

SEVERA'S COUGH BALM

Mali Oglasi
imajo velik uspeh

Prepričajte se!

Pozor Rojaki!

Za vestno in hitro izvršitev vseh poverjenih nam poslov naslovite vsa pisma za list —

"GLAS NARODA"

216 West 18th Street
New York

Vsa denarna nakazila v stari kraj, bančne posle in potniške zadeve pa —

SAKSER STATE BANK

82 Cortlandt Street
New York

da tako Vaša naročila ne bodo vied oddaljenosti uradov zakasnela.

MAŠČEVALNA LJUBEZEN

Francoski spisal Georges Ohnet.

Za Glas Naroda priredil G. P.

(Nadaljevanje.)

— Nikdar ne boš uganila resnice. Preveč enostavna je, a raditega temboj strašna. Knjige in romani nam predstavljajo le medle senice resnice, vendar pa je nekaj povsem drugega, če se predstavi občinstvu golo resnico, brez vsake olepšalne primesi. Ali veš, kaj je storil to lopovski vicomte, ko je videl, da so osušeni vsi njegovi denarni viri? Mesto da bi igral proti Madžaru, ki vedno zmaga, se je enostavno zvezal z njim in sedaj vodi banko na skupni račun!

— In ali veš, da je lopov?
— Enostavno dejstvo tega družabništva je najboljši dokaz za to! Lahkomisljen mlad človek, ki je živel na stroške neke ženske, — kajti Bernaut nas je o tem temeljito poučil, — pričinja sedaj še ponarejati podpise! Ali moreš le za trenutek domnevat, da se je združil s sleparjem v velikem obsegu, ne da bi vedel, kakšnih metod se poslužuje pri tem?

— Pojdi vendar!
— Ali si gotov, da je ta grof Zethiani slepar?
— Ti še vedno pripadaš k nedolžnim dušam, na katere napravi naslov mogočnega utis, a jaz ti povem, da je tem več povoda za previdnost, čim več redov ima v svoji gumbnici.

Videja boš, da bo postal ob razvoju zadeve iz Marseilles domači Marius in da se bo postavil z mesto z redi, s sedemnajstimi obsojenci! Takli madžarski grofi končajo vedno na tak način!

— Kaj pa, če kdo opazuje njegove knife ter zatrobi alarm?
— Na ta način pride na dan šegavost, ki ne sme manjkati v nika-ki pravi tragediji. Že dve leti se je pritril neki star mešan, katere-mu je povzročil nekaj zlega, na njegove pete ter mu prisegel osveto. Kjerkoli se pojavi lepi Andrej, nastopi v kratkem času tudi mali star-ec ki neprestano zasleduje tega uzora elegancije in modernosti v svoji občnini, sivi obleki. S pravo strastjo mu škoduje ter ga črni vsepo-sod.

— Vem od Bernauta, da je on posvaril Trelurierja v upanju, da bo ustrelil lepega Andreja. Sedaj je, ne vem na kak način, posvaril komi-sarja, katerega je pred kratkim poslala pariška policija v Nico, da po-izve o številnih nerednostih, ki so se pripetile v kazino nekega mesta ob Rivijeri. Temu zelo iznajdljivemu policistu se je posrečilo opazo-vati igro grofa Zethianija in če bo grof šel v past, bo zajet tudi vi-comte.

— Kako pa je bilo mogoče sploh dognati sleparijo?
— Vzeml naprimer, da se odličnemu tujcu, kot je najbrž, posreči vtihotapiti serijo kart in ker so številke znane, je treba le pošteti na mizi ležace, da se ve, koliko jih je treba dodati.

— In vicomte ve za to? Ali dela sporazumno z lopovom?
— Da ve, je več kot verjetno, ker je ostal kot preje njegov zavez-rik. Na sporazumu, to je na izjavo, da bo drug drugemu rekel: — Jaz sleparim. Ali mi hočete pomagati — pa ne verujem. Oba lopova sta se najbrž molče dogovorila. Najbrž je Madžar zapazil, da je vicomte pre-gledal njegove knife, in da se jih je hotel poslužiti. Mesto da se iz-postavi neujubim prizorom, se je grof uklonil delitvi plena.

Nekdo je moral to zapaziti ter obvestil vodstvo naprave. To je skle-nilo poseči vmes, čeprav zelo nerado. Tak škandal ohladi zelo igralce in obisk postane za dotično leto zelo pičel, vendar pa se mora zgoditi, da ne pride klub v slabo ime.

Valancon si je prižgal novo cigareto, dočim je Geraidina razmiš-ljala.

— Meni je vseeno! — je vzklila nekaj časa nato. — Tvoj vi-comte de Preigne je čeden lopov in Anino je treba na vsak način iztr-gati iz njegovih krempljev. Naj stane, kar hoče! Takoj se lotim dela!
— Vendar pa previdno, če smem prositi! Dosti stavljaš namreč na igro! Gospe Trelaurier ne bo posebno lahko prepričati. Prvo, kar bo storila, bo posvarila vicomta, da ga zavaruje pred nevarnostjo. Izgu-bili bi močnost, da ga prepričajo in nato bo kričal na vse pretege. Ani-na ravnotako, kajti ona se bo brez vsakega dvoma postavila na nje-govo stran, ne pa na našo!

— Jaz vendar ne morem pustiti te ženske, da bi se pogreznila v to mošvirje podlosti te položiti roki križem, ne da bi ji pomagala!

— Bodšje bi bilo pustiti de Preigne dovolj časa, da se razkrije sam v svoji nagoti. Kakorhitro bo prepričan, ne bo mogla več reči:
— Jaz ne verujem, ker imamo dokaze!

— Ah, moj Bog, ti me popolnoma zmedeš! Kaj naj verujem in za kaj naj se odločim?

Kot da je slučaj prevzel odgovor na to vprašanje, se je pripeljal v istem trenutku velik avtomobil pred vrta vrata in izstopila je gos-pa Prejean v spremstvu Tristana, ki je bil preoblečen kot Samojed.

— Glej vendar! — je vzklila Valancon. — Ti se znaš pomagati! Tukaj sta prijatelja gospe Trelaurier, ki ti lahko svetujeta! Ti uživaš vendar zaupanje gospe Prejean in ker je tudi dobra ženska, ki bo goto-vo pomagala. Tristan je razvnetega sorodnik Anine. Dogovori se z nji-ma in nastopite skupno. To je dosti boljše, če ima človek le tretji del odgovornosti za neumnosti katere je morda storil!

— Pojdiva navzdol!
Ko sta pozdravila gosta v pritličju, je Tristan odložil svojo opremo ter postal zopet podoben človeku.

— Moja draga! — je vzklila gospa de Prejean, — prihajava sedaj iz Turina preko Col di Tenda! Povsem izvanredna vožnja preko gora! Štirideset kilometrov na uro in sicer po cesti...

Tedaj pa je naenkrat prekinila ter pogledala gospo Valancon po-zorno, nakar je vprašala z izpremenjenim glasom:

— Kaj se vrši tukaj? Vi izgledate povsem zmedena! Ali se vam je pripetilo morda kaj neprijetnega?

— Meni osebno ne!...

— Komu pa?

— Gre za Anino...

— Ali jo je Preigne zapustil? — je vzklila mlada žena razbur-jena.

— Dal Bog, če bi to hotel. Če bi bilo le to...

— Povejte mi vse! Tristan, sedi! Kadar se postavi predme kot vprašaj, postanem v trenutku nervozna! O Bog, uboga Anina!

Valancon je dal svoji ženi migljaj, da naj še nekoliko potrpi z raz-kritji.

— Dogovorimo se torej, da boste ostali pri nas pri obedu. Nato se moramo dogovoriti o skupnih načrtih, kako da nastopimo.

— Dogovorjeno! — je rekel Tristan. — Poslal bom avtomobil v hotel in nato sem vama popolnoma na razpolago...

— In danes zvečer je vendar tvoja slavnost v kazino, — je rekla gospa de Prejean. — Miva sva se ravno raditega vrnila semkaj. Kras-no bo postalo in jaz imam očarljiv domno...

Ko se je Tristan vrnil, so sedli vsi in Valancon jim je pri-l obraz-la-gati položaj.

*

V Angleški hiši je zaljubljeni parček jedel popolnoma sam. Sedaj je odšel vicomte v svojo oblačilno sobo, da utakne v žep de-nar in rokavice. Gospa Trelaurier ga ni hotela spremljati na veseli-co, valed česar se je delal jeznega in potrtega. V bistvu pa ga ni bri-galo njeno zanimanje, kajti s tem je dobil polno prostost. Obljubil je Lady Brandon, da bo prišel po njo v vilo Carabacel ter se peljal z njo tjakaj.

Lord Brandon je namreč najel dve loži. Vsi hišni prijatelji naj bi

se sestali v gledališču. Vignot ki je ostal preko dneva v Nici, naj bi prišel in Cortazzi, ki je bila bolj ognjevita kot kdaj poprej, odkar je po-zabila maestra radi lepih oči Andreja, je navdihnila vse s svojo za-ljubljenostjo ognjevitosti. Bila je povsem prevzeta od strastne vročine in to se ji je kazalo tudi na zunaj.

Ko ji je Vignot smehljaje očital, da je verna služabnica lahkomi-selnosti, mu je odgovorila:

— Ah, dragi maestro, umetnost olepša vse!

— Vi ste torej zvodnica vzvišenega! — je omenil komponist smeje.

— Če hočete tako, da, a lord Brandon mi ve hvalo zato. On je zelo srečen!

— Jaz tudi!

Kljub onegavni kritiki glade pevke, ni mogel ostati vicomte nepri-zadet od micnosti te ognjevit narave, ki je bila povsem drugačna kot Anina, ki je ljubila svojo srečo sama zase.

Cortazzi jeva ni spadala k ženskam, ki uživajo tiho, tajno srečo, kajti potrebovala je bučnega insceniranja in dosti luči, da pokaže svo-jo ljubezen. Ni ji zadostovalo oboževati moča, temveč ves svet je mo-ral vedeti za to.

Andrej, s svojo hladno, perečo jasnostjo je postavil izoblični čust-venečanke nasproti uničujočo dvorljivost in ta, kadar se je domneva-la zavično, je postala skoro blazna ter govorila o smrti.

(Dahne prihodnje.)

DRUŠTVA

KI NAMERAVATE PRIREDITI

VESELICE,

ZABAVE

OGLAŠUJTE

“GLAS NARODA” ne čita samo vaše članstvo, pač pa vsi Slovenci v vaši okolici.

CENE ZA OGLASE SO ZMERNE

O umetnih jezikih.

Najgloblja filozofija v svetu pismu stare zaveze je simbolna o-pazka o vzrokih in posledicah dej-stva, da govori človeštvo različne jezike in da je razlika v jezikih raz-delila ljudi v dva večinoma sovraž-na tabora. Politično rečeno je del-tev človeštva na lingvistične kaste zslabila enotno fronto ljudi na ze-mlji. Vsi ali vsaj pretežna večina pozna znake esperantistov — bele zvezde na zelenem polju. Naši rodi-telji se spominjajo mnogo obetajo-čih začetkov drugega svetovnega jezika volapika ki je vzbudil v 80. letih preteklega stoletja veliko po-zornost. Manj znano je, da so si ljudje v zadnjih 300 letih izmislili okrog 300 umetnih svetovnih jezi-kov in da so zdaj že vsi več ali manj pozabljeni. Vsi, ki so si izmislili nove svetovne jezike, so bili prepri-čani, da store s tem človeštvo zelo važno uslugo. Tudi med živimi je-ziki je nekaj takih, ki bi bili pri-kladni za mednarodno sporazume-vanje. Toda izumitelji umetnih je-zikov so si prizadevali poenostaviti jezik tako, da bi se ga lahko na-učili vsi ljudje.

Leta 1868 je izdal chesterski škof John Wilkins učbenik univerzalnega jezika. Wilkins se je lotil dela na pobudo kraljevskega društva in njegov svak, znani državnik Crom-well ga je izdatno podpiral. Temelj novega jezika je bila razdelitev vseh pojmov v gotove skupine. Vsaka skupina je dobila karakterističen zvok. Zlogu so se dodajale črke in tako je dobil točen pomen. Začetek očenaša se je glasil v univerzalnem jeziku: “Hal coba ygia vil dad, ha babi io svymta ha salba io velca”.

Kraljevsko znanstveno društvo je pa ta jezik odklonilo, ker je bil uč-benik zelo okoren. Obsegal je nam-reč debelo knjigo zelo velikega for-mata.

Okrog leta 1830 se je pojavil nov svetovni jezik solresol. Francoz Jean Francois Sudre, gimnazijski profesor, je sestavil jezik, katerega elementi so bili nazivi glasbenih tonov: do, re, mi, fa, so, la, si. Izumitelj je trdil, da se da solresol pi-sati s črkami, notami, stenografi-rati s sedmimi znaki, označevati z roko in tolmačiti slepec ali gluho-nemim s trkanjem petih prstov ene roke in na dva prsta druge roke.

Na eno je bil pa pozabil, da se nam-reč ni mogoče naučiti na pamet slo-varja novega jezika, katerega je sestavil Sudre celih 45 let. Pro-fesor Sudre je unikum med izumi-lji. V življenju je bil namreč de-ležen večje slave in priznanja, ne-go po smrti. Le ta 1827 je dobil od Instituta de France pohvalno pri-znanje, za katero so glasovali tudi učenjaki, kakor Arabo, Fourier ter skladatelj Cherubini, Bollicau in Aubert.

Na svetovni razstavi v Parizu leta 1855 je dobil profesor Sudre 10 tisoč frankov nagrade, na razstavi v Londonu 1862 pa zlato kolajno. Viktor Hugo mu je pisal pohvalno pismo. Leta 1862 je Sudre umrl in z njim je izginil tudi njegov jezik.

Kdor potuje na kako diplomatsko ali politično konferenco v Francijo, lahko postane za nekaj dni junak svetovnega tiska. Zadostuje, če po-lišče v knjižnici liceja v Nancy bro-šuro, ki se imenuje Ixes-soire. To je svetovni jezik na podlagi gršči-ne. S pomočjo tega učbenika naj se-stavi nekaj stavkov in če sreča na konferenci Poincareja, naj ga na-govori v tem jeziku in lahko je pre-pričan, da pokliče Poincare slugo in mu zasepece: “Odvedite tega le-gospoda, mislim, da ima en koleš-ček preveč. Nato mu naj odgovori z omenjenem svetovnem jeziku: “Oprostite, gospod, ta jezik ste iz-volili pred dobrimi 50 leti sami iz-umiti. Bil sem takrat študent na liceju v Nancy”. Vsak reporter bo hvaležen, če bo lahko opisal ta pri-zor.

Najnovejši svetovni jezik je pan-kel, izum M. Waldta. Waldt pravi, da je panker najkrajši in najtanč-nejši način izražanja. Za primer vzemimo stavke: Daj mi tole knji-go. V slovensčini ima ta stavke 14 črk. V esperantu se glasi: Donu al mi la libron in ima 16 črk. V vola-piku ima 14 črk in se glasi: givolid obe buki. V jeziku pankel ima pa samo 9 črk in se glasi: daru as buk.

Učbenikov tega jezika so prodali 6000, statistika onih, ki so se ga na-učili, pa ni znana.

Zasebni in umetni Babilon je iz-umil neki Popp, rodom Saksonec. Njegov jezik je zemljepisni. Umetni jezik sam po sebi je zanj postran-skega pomena. On ima posebno šif-ro, po kateri polaga v črke smer poti, izhodišče poti, zemljepisno le-go cilja, morsko višino, število pre-bivalstva itd. Recimo, da imamo naslednja dva stavka: Prispeli smo v Glashutte, ki šteje 1800 prebiva-lev. Vas leži 22 km južno od Draž-dan, 332 m nad morskjo gladino in pripada svobodni saški državi. V Poppovem jeziku se pa glasila ta dva stavka: Agwortpik gonpaw.

Velik STENSKI ZEMLJEVID CELEGA SVETA

sestoječ iz šestih zemlje-vidov, s potrebnimi po-jasnili, seznami držav, mest, rek, gora itd.

Brez dobrega zemlje-vida ne morete zasle-dovati dogodkov, ki se vrše po svetu.

CENA

\$1.

ZA CANADO \$1.20

GLAS NARODA
216 W. 18 STREET
NEW YORK

POZOR, ROJAKI

Iz naslova na listu, katerega prejemate, je razvidno, kdaj vam je naročnina posla. Ne ča-kajte toraj, da se vas opominja, temveč obnovite naročnino ali direktno, ali pa pri enem slede-čih naših zastopnikov.

CALIFORNIA

Fontana, A. Hochevar
San Francisco, Jacob Laughlin

COLORADO

Denver, J. Schutte
Pueblo, Peter Culig, John Germ,
Frank Janesh, A. Sartič.
Salida, Louis Costello.
Walsenburg, M. J. Bayuk.

INDIANA

Indianapolis, Louis Banich

ILLINOIS

Aurora, J. Verbich
Chicago, Joseph Blish, J. Bevdic,
Mrs. F. Laurich, Andrew Spillar,
Cicero, J. Fabian,
Joliet, A. Anzelc, Mary Bambich,
J. Zaletel, Joseph Hrovat.

KANSAS

Girard, Agnes Močulič.
Kansas City, Frank Žagar.

MARYLAND

Steyer, J. Černe.
Kitzmiller, Fr. Vodopivec.

MICHIGAN

Calumet, M. F. Kobe
Detroit, J. Barich, Ant. Janezich

MINNESOTA

Chisholm, Frank Gouze, A. Pa-nian, Frank Pucelj.
Ely, Jos. J. Peshel, Fr. Sekula.
La Salle, J. Spelich.

Mascoutah, Frank Augustin
North Chicago, Anton Kobal
Springfield, Matija Barborich,
Summit, J. Horvath.

Waukegan, Frank Petkovšek in
Jože Zelenc.

Eveleth, Louis Gouze.
Gilbert, Louis Vessel.
Hibbing, John Povše.
Virginia, Frank Hrvatic.

MISSOURI

St. Louis, A. Nabrgoj.

MONTANA

Klein, John R. Rom.
Roundup, M. M. Panian.
Washoe, L. Champa.

NEBRASKA

Omaha, P. Broderick.

NEW YORK

Gowanda, Karl Sterniša.
Little Falls, Frank Maže.

OHIO

Barberton, Jonn Balant, Joe Hid.
Cleveland, Anton Bobek, Chas.
Karlinger, Louis Rudman, Anton
Simcich, Math. Slapnik.
Euclid, F. Bajt.

Kretanje Parnikov — Shipping News —

13. decembra: Berengaria, Cherbourg	19. decembra: Columbus, Cherbourg, Bremen
14. decembra: Bremen, Cherbourg, Bremen George Washington, Cherbourg, Bremen	26. decembra: Rochambeau, Havre
Volendam, Boulogne Sur Mer, Rot- terdam Minnekahda, Plymouth, Boulogne Sur Mer	27. decembra: Mauretania, Havre Minnesota, Cherbourg
	28. decembra: Deutschland, Cherbourg, Hamburg

V JUGOSLAVIJO PO CUNARD PROGI
Najhitrejša parobrodna služba na svetu. 8 dni do Jugoslavije. Parniki odplojejo iz New Yorka v Cherbourg vsako sredo. Potujte na enem izmed naslednjih velikanskih parnikov.

BERENGARIA	AQUITANIA	MAURETANIA
Vsaki petek vozijo tudi novi parniki na olje v Havre.		
Vozni listki 3. razreda iz New Yorka do Ljubljane in nazaj \$198.		
Vsaki petek vozijo tudi novi parniki na olje v Havre.		
Vpraskajte za našo ilustrirano slovensko knjižico — zaostoj. Za nadaljnja prijazna se obrnite na zastopnika Cunard proge ali pisarne.		

CUNARD LINE 25 BROADWAY, NEW YORK

COSULICH LINE
Nagla Vožnja v Jugoslavijo
Prihodnje odploje:

SATURNIA
9. JANUARJA
15. FEBRUARJA — 22. MARCA

VULCANIA
8. MARCA — 10. APRILA
15. MAJA

Saturnia in Vulcania prečkata vse ladje sveta v razkošju, udobnosti in na-čelni ter nudi najboljšo službo v Evro-pi. Posebne cene za tja in nazaj. V6 novosti na teh motornih ladjah vklju-čno plavalni bazen v drugem razredu.

PHILIP'S BROS. & CO. Gen Agentje
17 Battery Place, New York

6 DNI PREKO OCEANA
Najkrajša in najbolj ugodna pot za potovanje na ogromnih parnikih:

FRANCE 12. decembra. (6 P. M.)
ILE DE FRANCE 17. jan.; 7. feb. (7 P. M.) (1 P. M.)
PARIS 24. jan.; 21. februarja (5 P. M.) (1 P. M.)

Najkrajša pot po svetovni Vasko je v posebni kabini z vsemi moderni mi udobnostmi — Pijača in slane francoske kuhinje, izredno nizke cen-ve, vsake, katerega-človeka, ki potuje preko oceana, potrebuje agenta ali

FRENCH LINE
19 STATE STREET
NEW YORK, N. Y.

Kako se potuje v stari kraj in nazaj v Ameriko.

Kdor je namenjen potovati v stari kraj, je potrebno, da je po-učen o potnih listih, prtljaji in drugih stvareh. Vsi naši dolgo-letne izkušnje vam mi zmoremo dati najboljša poiznanja in pripo-ročamo vedno se prvostvne brav-parnike.

Tudi nedržavljeni zamorečo po-tovati v stari kraj na obisk, toda preskrbeti si morajo dovoljenje za povrnitev (Return Permit) iz Wash-ingtona, ki je veljaven za eno leto. Brez permita je sedaj nemogoče priti nazaj tudi v teku 6 mesecev in tui se ne pošilja več v stari kraj, ampak ga mora vsak prosilec osebno dvigniti pred odpotovanjem v stari kraj. Prošnja za permit se mora vložiti najmanj eden mesec pred nameravanim odpotovanjem in on, ki potuje preko New Yorka, je najbolje, da v prošnji označijo, naj se jim pošlje na Barge Office, New York, N. Y.

KAKO DOBITI SVOJCE IZ STAREGA KRAJA

Glasom nove ameriške priseljen-ške postave, ki je stopila v veljavo z prvim julijem, znaša jugoslovans-ka kvota 845 priseljenecv letno, a kvotni višje se izdajajo samo onim prosilec, ki imajo prednost v kvo-ti in ti so: Stariši ameriških držav-ljanov, možje ameriških državljan-ki so se po 1. juniju 1928. leta poro-čili, žene in neporočeni otroci izpod 18. leta poljedelcev. Ti so opravičeni do prve polovice kvote. Do druge polovice pa se opravičeni žene in neporočeni otroci izpod 21. leta onih nedržavljanov, ki so bili po-stavno pripuščeni v to deželo za stal-no bivanje.

Za vsa pojasnila se obračajte na poznano in zanesljivo

SAKSER STATE BANK

42 CORTLANDT STREET
NEW YORK

Za eno leto \$6.; za pol leta \$3.; za štiri mesece \$2.; za četrt leta \$1.50.

New York City je \$7. celo leto.

Naročnina za Evropo je \$7. za ce-lo leto

ZASTAVE, REGALIJE, IN VSE DRUGE DRUŠTVENE POTREŠČINE. — PIŠITE PO UZORCE IN CENE NA VEČLETNEGA ROJAKA-TRGOVCA.
(Agency for Sparten Radio)
24 Main Street
IVAN PAJK
CONEMAUGH, PA.